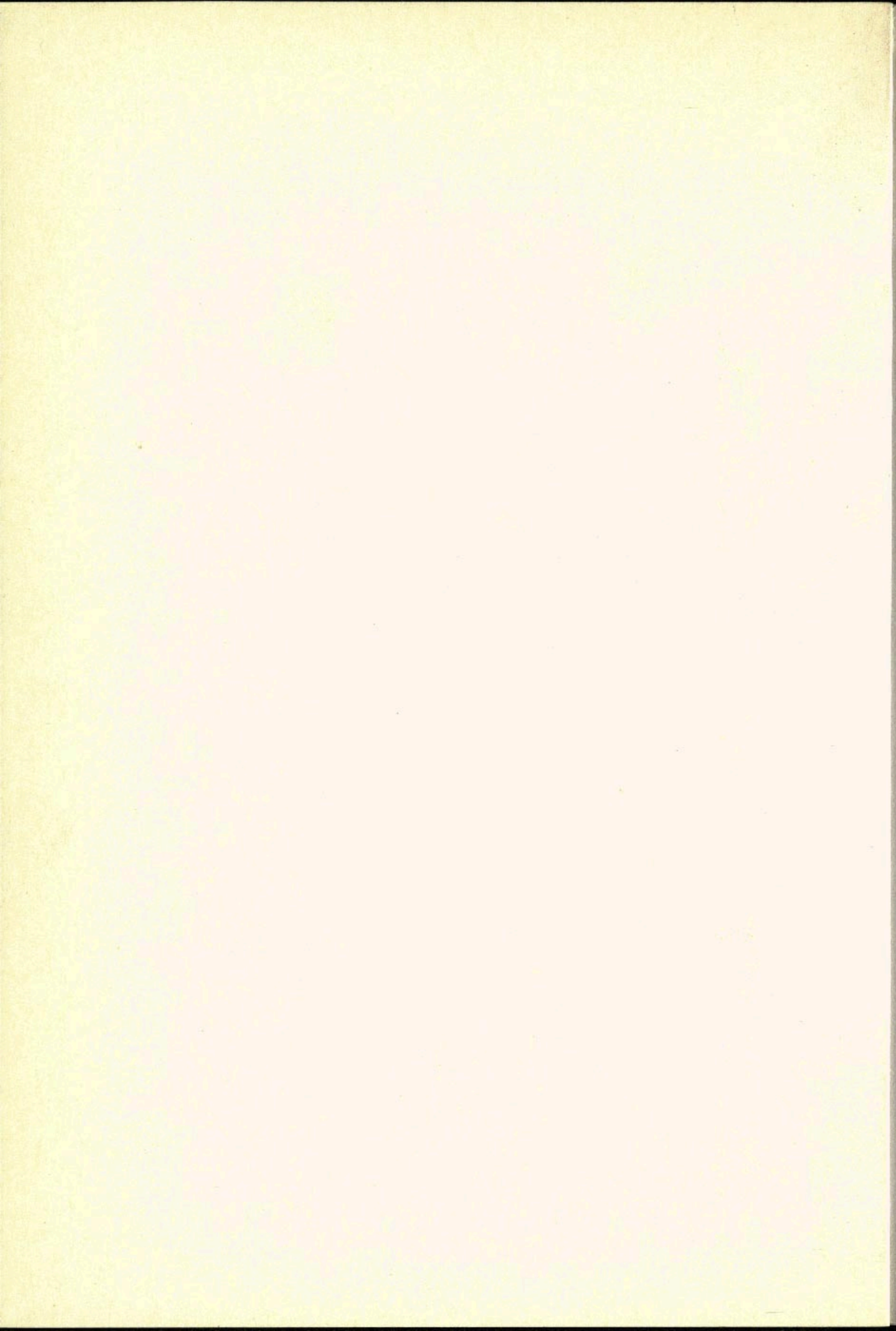


ДРАГОМИР  
ПОПНОВАКОВ

СРПСКА  
ЧИТАОНИЦА  
У ТУРИЈИ

ОСНОВАНА  
1870. ГОДИНЕ



ДРАГОМИР ПОПНОВАКОВ

---

СРПСКА ЧИТАОНИЦА У ТУРИЈИ  
ОСНОВАНА 1870. ГОДИНЕ

СРПСКА ЧИТАОНИЦА  
У ТУРИЈИ  
ОСНОВАНА 1870. ГОДИНЕ

ДРАГОМЪР ПОДНОБАРОВ

---

СРПСКА ПИТАОНИЦА У ЛАПЧУ  
ОСНОВАНА 1876. ГОДИНЕ

**ДРАГОМИР ПОПНОВАКОВ**

**СРПСКА ЧИТАОНИЦА  
У ТУРИЈИ**

**ОСНОВАНА 1870. ГОДИНЕ**

**БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ  
НОВИ САД  
БИБЛИОТЕКА „ЈОВАН ПОПОВИЋ”  
ТУРИЈА**

ИЗДАТЕЛЬСТВО

СРПСКА ПИТАОНИЦА

У ТИПНИ

ОДНОСТАВНО

ИЗДАТЕЛЬСТВО

У ТИПНИ

ОДНОСТАВНО

ИЗДАТЕЛЬСТВО

Као што су образовани Срби у Пешти основали Матицу српску 1826. године, с намером да сачувају своју националност, свој језик и културу, исто то и са истим циљем, само у малом, урадили су образовани људи у бачком селу Турији када су 27. августа 1870. године основали Српску читаоницу. Ти образовани људи били су свештеници и сеоски учитељи.

Треба се најпре подсетити да је Турија тада, као и цела Војводина, била у саставу Аустро-Угарске монархије, дакле у туђој држави.

Турија се налази у географском центру Војводине и убраја се међу најстарија насељена места покрајине јер је постојала и пре велике сеобе Срба под патријархом Арсенијем III Чарнојевићем. Забележена је још 1426. године у Бачкој жупанији под угарском управом. То је уједно и најстарији сачувани запис. У првим деценијама шеснаестог века па све до Мохачке битке 1526. године између Турака и Угарске, Турија се налазила у власништву богатог српског племића мађарске круне Радича Божића.<sup>1</sup> После Мохачке битке Турци заузимају читаву Бачку и велик део Угарске све до Будима. Други запис о Турији је из 1590. године када је забележена у Бачкој нахији под турском управом. Имала је тада свега 26 домова. Сеоски свештеник Василије Јојкић у свом летопису *О Турији*<sup>2</sup> бележи да је прва школа у селу основана 1732. године, а данашња црква, трећа по реду, 1750. године. Претходне две су срушене и спаљене у ратовима. Јојкић даље бележи да су сеоски свештеници и учитељи имали добре услове за рад и да су били

веома цењени. Он спомиње неки закон из 1832. године, којим половина сеоских пашњака припада цркви. Сваки учитељ, ступањем у службу, добијао је бесплатан стан, шеснаест јутара земље и месечну плату.

Сама реч Турија није словенског порекла и не зна се поуздано откуд долази и шта значи. По неким изворима могла би бити грчког порекла, јер у VII веку пре наше ере Грчка је имала своју колонију у јужној Италији, покрајини Луканији, која се звала Турија.<sup>3</sup> Може се претпоставити да су Римљани преузели овај назив од Грка и да су касније, за време Римског царства и своје владавине на Балкану, ширили овај назив дајући га најчешће насељеним местима и рекама; тако један градић у Шпанији носи назив – Турија. Ако се има у виду да се називи насељених места и река не мењају често или се не мењају уопште, онда се може закључити да је сам назив Турија стар преко две и по хиљаде година. Словенски народи на Балкану могли су усвојити овај назив од Римљана и преносити га у сеобама чак у Русију. Данас у бившој Југославији има седам Турија. Три у Босни: код Бихаћа, Коњица и Лукавца. Једна је у Македонији, код Делчева и три у Србији: код Бујановца, Кучева и најзад Турија у Бачкој. У време велике сеобе војвођанских Срба у Русију 1751. године, из Турије и Бачког Градишта одселило се 214 људи. Једној реци у Украјини, у такозваној „Новој Србији”, дали су тада име Турија. Река се и данас тако зове. А постоји и село Турија, о чему сведоче старе географске карте.

Становници Турије себе зову Туринцима и увек кажу Туринац и турински иако би било правилно да се каже Туријанац и туријски или чак туријански. Мештани не прихватају ове облике, а посебно се љуте на облик Туријанац. Навикнути, дакле, да себе зову Туринцима, мештани и у књижевном језику једино своју употребу сматрају исправном. Придевски облик туријски још некако и пролази код мештана јер се у прошлости употребљавао. Поред тога језички је исправан, па ће и у овом раду бити употребљен.

У сваком селу, па и у Турији, најстарија јавна места за окупљање људи одувек су била црква и кафана. Пошто је кафана демократскије место, за разлику од цркве где се увек тражило достојанствено држање, људи су се радије и у већем броју окупљали у кафани. Тако су у кафану почели да доносе новине – и то су били први зачеци српских читаоница. Али, до правих, свесних зачетака није дошло одмах. Новине су се читале узгредно, уз разговор и пиће. Тек у револуционарним годинама 1848-49. када је национална свест Срба достигла кулминацију, почео је организованији културни рад. Угледнији Срби по кафанама организују „Балове” на којима се певају и рецитију српске песме, изводе кратки скечеви у којима се величају јунаци из српске прошлости. На тим „баловима” воде се први организовани разговори о оснивању српских читаоница, па се у том циљу сав приход од балова и прилози богатијих мештана намењују за куповину читаоничког инвентара, новина и

књига. Из новинских извештаја тога времена види се да су се овакви балови одржавали у Новом Саду, Руми, Вршцу, Сомбору, Суботици, Сремској Митровици, Белој Цркви, као и у селима: Чуругу, Турији, Госпођинцима, Иригу, Илоку...

Процес осамостаљивања и развоја српских читаоница био је спор и мукотрпан. Читаонице су се оснивале, радиле, сељакале, гасиле и поново оснивале да би временом многе заувек престале са радом, док су поједине успеле да се одрже и временом постану жариште националног и културног преображаја.

Данас немамо податке о томе како је и у каквим просторијама основана Српска читаоница у Турији, али се зна да се често селила из локала у локал и да се скоро увек налазила уз понеку кафану, не успевајући никако да избегне подстанарски однос. Да се Читаоница скоро увек налазила уз понеку кафану види се из једног записника у коме се каже „да се у Читаоници може попити чаша пива или вина, али се опијање строго забрањује”.

Први сачувани и најстарији оригинални докуменат о Српској читаоници је записник са седнице Управног одбора од 4. августа 1893. године. На тој седници је прављен финансијски „прорачун” за наредну годину. Каже се да ће се Читаоница опет претплатити на *Заставу*, *Браник*, *Јавор*, *Пчелицу*, *Банаћанина*, *Голуба*, *Србобран*, *Дубровник* и један мађарски лист, не каже се који, ваљда због мађарских власти у селу, јер Турија је увек била чисто српско место.

Двадесетог октобра 1894. године одржана је седница Читаонице на којој је одлучено да се, као и ранијих година, прослави крсно име Српске читаонице. Решено је да се за дан свечаности, 26. октобра, позове благородни господин Лаза Дунђерски, великопоседник сентомашки, у својству кума, да пресече славски колач и подели народу кољиво. Лаза Дунђерски је, као што се зна, био веома богат племић, држава за себе, а Српска читаоница у Турији – малена и сиромашна. Није, дакле, тешко погодити зашто је баш Дунђерски био позван да кумује. Десет дана касније, на следећој седници, благајник Читаонице Паја Вујачић извештава чланове Управног одбора да је „приликом прославе крсног имена Читаонице, кум, при сечењу колача, поклатио 41 форинту и 5 метарских центи жита”. Али, тај кум, на штету ове приче, није био Лаза Дунђерски, што се и по даровима види, већ Шаца Манојловић из Сентомаша.<sup>4</sup> Васа Стојковић, председник Српске читаонице, предложио је тада на истој седници да се „дарови од кума” претворе у одећу, обућу, школски прибор – и да се све то поклати сиромашној школској деци. Предлог је усвојен, а из каснијих записника се види да је и спроведен.

Најважнији записник Српске читаонице датиран је 27. августа 1895. године. Он у целости осветљава оснивање Читаонице. Тога дана, 1895, одржана је свечана седница поводом 25-годишњице оснивања установе. Свечаној седници је председавао Васа Стојковић, а *Повест о Српској читаоници* у Турији прочитао је њен секретар,

господин Авакум Травањ. Прослави су присуствовали делегати српских читаоница из Старог Бечеја, Србобрана и Госпођинаца, као и делегати Српске занатлијске читаонице из Вршца: Гавра Ћирић, председник и Милан Петко Павловић, секретар. Присуство делегата из поменутих места наводи на закључак да су и тамо постојале српске читаонице.

Из прочитане „повести”, односно из записника који је на свечаној седници водио млади учитељ Јован З. Медурић, сазнајемо да је Српску читаоницу у Турији основао 1870. године млади свештеник Петар Чолић. Чолић је био и први председник Читаонице. Читамо даље у истом записнику да је 9. децембра 1872. године Угарско министарство у Пешти озваничило правила Српске читаонице у Турији. Та правила, која на жалост нису сачувана, заједнички су саставили и превели на мађарски језик, ради овере, млади жупанијски екзактор<sup>5</sup> Васа Стојковић, касније бележник туријске Општине и председник Читаонице – и њен секретар Авакум Травањ. Авакум Травањ је тада рекао на свечаности да у Читаоницу треба окупљати и оне чланове „који по својој спреми нису вични књизи”. Он каже да путем предавања у Читаоници треба пружити члановима „она знања, која у својим младалачким годинама не имадоше прилике себи присвојити.”

Из саме атмосфере са прославе 25-годишњице може се закључити да је Читаоница била позната у многим местима Војводине. На сам дан прославе Читаоница је примила поздравне

телеграме од песника Змај Јове Јовановића из Београда, од Уредништва *Бранкова кола* из Сремских Карловаца, од Српске занатлијске читаонице из Старог Бечеја, од Змајеве браће – Ђуре и Корнелија из Београда, од петорице Срба из Рајхенхала, из Немачке, од којих се тројица зваше: Рајевац, Стојановић и Гођевац.

Ево телеграма Змај Јове Јовановића: „Читаоница ваша доказ је свести, слоге ваше, па како се не би радовао данашњој прослави њене двадесетпетогодишњице – радујем се душом и срцем.”

На крају свечане седнице председник Српске читаонице Васа Стојковић захваљује члановима и гостима, те их моли „да имају доброту изаћи на гробље да се учини помен првом председнику Читаонице, покојном Петру Чолићу, бившем пароху туријском.”

Истог дана, увече, одржана је свечаност „на којој је беседио професор Српске велике гимназије новосадске, господин Јован Грчић,<sup>6</sup> *О постанку и развићу српских читаоница у нас*, а певало је Српско црквено певачко друштво из Старог Бечеја – врло складно.”

Петар Чолић, туријски парох, оснивач Српске читаонице и њен први председник, спомиње се још 1860. године у летопису православне цркве *О Турији*. Василије Јојкић, парох, бележи да је Петар Чолић за ванредне заслуге на ширењу писмености и културе био одликован црвеним појасом и унапређен у намесника Протопопијата старобечејског. Био је члан патроната Српске велике гимназије у Новом

Саду. Као окружни управитељ школа држао је са учитељима из околних места зборове на којима је говорио о васпитању српске омладине, образовању и школској настави. Такав један збор, бележи свештеник Јојкић, одржан је у Турији 21. и 22. августа 1867. године, на коме се парох Чолић залагао за отварање „вечерњих школа за старије особе”. У Турији је тада основана таква школа. Да ли је радила – то не знамо. Вредни и образовани парох Петар Чолић још 1868. године постао је члан Матице српске у Новом Саду. Из *Рада и именика Матице српске* за 1909. годину види се да је плаћао годишњу чланарину од 100 круна. Користио је искуства Матице српске као истакнуте културне и националне установе, а посебно рад њене Библиотеке. Зато му није било тешко да оснује Српску читаоницу у Турији у коју се одмах учлањују многи мештани и школска деца. Иако је парох Чолић умро веома млад и убрзо после оснивања Читаонице, она је ипак заживела јер су је прихватили образовани људи у селу. Угледнији појединци следе стопе свога преминулог пароха и учлањују се у Матицу српску. Тако су од 1883 до 1905. године чланови Матице били Васа Стојковић, бележник, Љубивој Драпшин, земљорадник, Сава Петровић, службеник и учитељи Јован З. Медурић и Крста Малеташки.

Иметак Српске читаонице у години оснивања била су два листа: *Застава* Светозара Милетића и *Народ* Јована Суботића. На та два листа Читаоница је била претплаћена. У

записницима са седница нема помена о књигама у том времену иако је вероватно да их је Читаоница имала. Јер, у свом летопису *О Турији*, парох Василије Јојкић је забележио да је Читаоница већ у првој години оснивања имала око 100 књига. По свему судећи новинама се придавао далеко већи значај но књигама. Новине су се одувек више читале, јер су доносиле живу и текућу реч из националне, економске и културне проблематике Срба у Угарској.

Српска читаоница у Турији од самог оснивања имала је Управни одбор који се бирао на годишњој скупштини Читаонице. Скупштина се одржавала сваке године. Одбор су сачињавали „часници”,<sup>7</sup> људи из свих сталежа : свештеници, учитељи, чиновници, занатлије и сељаци. Из својих редова Одбор је бирао председника, потпредседника, секретара и благајника. Секретар је на седницама обављао дужност „перовође”. Управо су највиђенији људи у селу бирани у Одбор Српске читаонице. Свима је то била велика част. Јер, постати члан Одбора значило је не само да треба радити као културни радник, него у доброј мери и као политичка личност која се залаже за национални препород Срба у Војводини и њихово коначно ослобођење од Аустро-Угарске. Са великим одушевљењем Одбор Српске читаонице поздравео је 1878. године проглашење Србије као независне државе.

Читаоница никад није имала своје сталне просторије, зато се често селила по локалима и приватним кућама. Поједини мештани често су

бесплатно уступали своје просторије Српској читаоници на коришћење. Са пуно разумевања и националног заноса мештани су прихватили своју Читаоницу не дозвољавајући да се прекине њен културни и образовни рад. Само из постојећих записника види се да се Читаоница селила из куће у кућу, из локала у локал око двадесет пута. Из једног записника из 1893. године види се да је Читаоница смештена у две приватне собе које је одржавао сеоски гостионичар за 50 форинти годишње. Читаоница је тада поседовала три округла стола и један дугачки правоугаони, двадесет столица, четири чивилука, једно канабе за седење и две висеће лампе, вероватно петролејке, јер Турија тих година није имала струју. Сав инвентар је био обележен знаком Српске читаонице „С.Ч.”

Иако правила Српске читаонице нису сачувана, она се из појединих записника, односно допуна и измена правилника, ипак могу назрети и делом реконструисати. О пријему нових чланова у Читаоницу увек је решавао Одбор на својим седницама и то тајним гласањем, вероватно по претходним молбама. Једини изузетак је начињен кад је у читаоницу приман млади свештеник Василије Јојкић. Тада се гласало јавно. Често се дешавало да су неки кандидати били одбијени, а имена примљених чланова одмах су уношена у књигу записника. Није био обичај да се у записнику образлаже због чега поједини кандидати нису примљени. Једном је ипак направљен изузетак. Извесни Ф. Бек није примљен за члана зато што је постао

слуга код поменутог гостионичара који спрема и одржава Читаоницу. Тешко је сада погодити прави разлог овакве одлуке. Ипак, може се претпоставити да прави разлог лежи у томе што поменути Ф. Бек није био Србин. Из овог примера се такође може закључити да Српској читаоници у Турији није било стало да прима сваког и по сваку цену.

Читаоница је своје чланове делила на „редовне” и „нередовне”. Редовни чланови су били пунолетни грађани и имали су право да на годишњој скупштини бирају и да буду бирани. Нередовни чланови су били ученици сеоске школе. И редовни и нередовни чланови имали су право да носе књиге кући на читање, док су новине и часописе могли да носе само „редовни” чланови, али и они тек пошто новине одстоје у Читаоници најмање три дана, а часописи осам дана. Из записника такође сазнајемо да су све књиге биле „пописиване”, али како и на који начин – то се не каже. Појединци су Српској читаоници поклањали књиге, намештај, новац, одећу и обућу за сиромашну школску децу. Читаоница је имала јавну књигу у својим просторијама у коју су чланови уписивали своје жеље, похвале и примедбе. Чланарина се плаћала полугодишње и износила је углавном од једне до две форинте за целу годину. Број чланова се деценијама кретао од педесет до сто. Године 1870, када је Читаоница основана, Турија је према званичном попису сеоске цркве имала 2530 становника и око педесет чланова Читаонице. У својој дугој историји, дужој од сто

година, у записницима се нашло преко хиљаду имена становника Турије, које чланова, које чланова Одбора, али пуних седамдесет година ниједна жена није постала члан Српске читаонице, а камоли члан њене управе. Патријархална владавина нарушена је тек у годинама пред Други светски рат, када је омладина Турије – и женска и мушка – почела масовно да се укључује у Српску читаоницу. А прва жена која је постала члан Управног одбора била је учитељица Јулка Медурић.

Маја 1896. године умро је Васа Стојковић, трећи по реду председник Српске читаонице. На тој дужности Стојковић се налазио више од двадесет година. Дужност је преузео од свога претходника, свештеника Јеврема Јаковљевића 1874. године. Другог јуна 1896. године заседала је скупштина Српске читаонице. Потпредседник Милан Р. Стефановић извештава присутне да је време „часницима” истекло и да треба да се бирају нови. Потпредседник Стефановић моли најстаријег члана управе да заузме председничко место на скупштини док се не изабере нови председник. То место најстаријег заузима Милош Тајков, а „перо води” Јован З. Медурић. За новог председника Српске читаонице, четвртог по реду, изабран је Јован Вујин, за потпредседника Мита Медурић, за секретара Јован З. Медурић, а за благајника Божидар Ђисалов. У Управни одбор изабрани су Јоца Малетин, Ђука Бикић, Стеван Новаков, Милош Тајков, Милош Елесин и Паја Милошчин.

На следећој седници, 29. јуна 1896. године допуњују се правила Српске читаонице утолико „да само члан Српске читаонице може у њене просторије довести госта”.

Четрнаестог октобра 1896. године донета је одлука да Читаоница отвори своју штедну књижицу на пошти и да се новац од чланарине и других прихода уплаћује једном недељно.

Децембра 1897. године на „скупштинској седници” опет се бира нова управа. За новог председника читаонице, петог по реду, изабран је Павле Вујичић. Председник Вујичић обећава скупштини да ће Српској читаоници давати помоћ од 20 форинти годишње. За потпредседника је изабран Јован Малетин, за секретара опет учитељ Јован З. Медурић, а за благајника Сава Петровић.

Четвртог јануара 1898. године, председник Павле Вујичић извештава чланове управе да је „Паја Бикић вољан да у својој горњој кући, са сокака, уступи једну собу Читаоници за 40 форинти годишње”. Седници присуствује и Паја Бикић, па се са њим одмах склапа споразум. Бикић се обавезује да ће зими грејати Читаоницу и снабдевати је „светилом” – вероватно петролејкама или свећама.

Четрнаестог фебруара 1899. године чланови управе, њих седморица, тајним гласањем решавали су о пријему нових чланова у Српску читаоницу. Примљени су Крста Малеташки, Ђура Врбашки, Сергија Милановић, Богдан Кавчић, Божа Ђисалов, Гавра Каракаш и Пера Молдованов. Четворица су примљени једно-

гласно, двојица са шест гласова и један са четири гласа. И на наредним седницама увек су примани нови чланови. Број чланова се видно повећавао. Дешавало се да се само на једној седници прими преко тридесет нових чланова.

Марљиви учитељ Јован З. Медурић, дугогодишњи секретар Српске читаонице и свестрани јавни и културни радник своје средине, заслужује да се о његовим активностима посебно нешто каже. Јер, да није било њега и његових брижљивих записника, стрпљиво и лепо писаних, каткад са романтичним описима и у духу свога времена, данас вероватно не бисмо ништа знали о животу и раду Српске читаонице у Турији, као што се не зна за многе друге из тог времена иако постоје индиције да су постојале. Учитељ Медурић, поред свог редовног учитељског позива, издавао је 1899. године часопис за родитеље и учитеље под насловом *Педагошки зборник*. Медурић је био добростојећи, па је могао сам и без ичије помоћи да уређује часопис у својој кући у Турији. Штампана га је о свом трошку у приватној штампарији Н. Гаванског у Бечеју. *Педагошки зборник* није имао локални, већ шири значај. Медурић је успео да окупи велики број еминентних сарадника из Београда, Јагодине, Новог Сада, Суботице, Вршца, Панчева, Бечеја, Сенте и других места. И сам је објавио два рада. Међу сарадницима налазимо неколико имена са титулом доктора. Прва свеска и једина која је сачувана у Библиотеци Матице српске у Новом Саду тематски је подељена у два дела. У првом су

радови о „породичном васпитању”, а у другом о „школском васпитању ученика”. Известан број радова писан је на научном нивоу, док остали радови имају популарно-педагошку обраду. У свесци су објављена и два преведена текста. Зборник има 130 страница стандардног формата. Штампан је ћирилицом на финој хартији, са зеленкасто сивим корицама на којима су објављена имена сарадника и садржај. Зборник се продавао по цени од 3 форинте или 6 круна. Да ли је после ове изашла још нека свеска, тешко је рећи, али и ова једина сачувана говори о великом ентузијазму учитеља Јована З. Медурића и његовој великој љубави за педагошку струку и образовање. Часопис је данас солидан прилог грађи за историју педагогије у нас с краја XIX века.

Поред ове активности учитељ Јован З. Медурић постао је септембра 1910. године власник и одговорни уредник недељног листа *Народ* који је у Сентомашу покренуо Ђока Радуловић, јануара исте године. Штампан је у приватној штампарији Светозара Маринкова у Сентомашу. *Народ* је био лист „за просвету, привреду и остале народне потребе” – тако је писало у његовом заглављу. Рубрике су, међутим, биле далеко бројније и захватале су много више из друштвеног живота но што је то у заглављу најављено. То су управо потврђивале редовне рубрике: Привреда, Трговина, Школа и учитељство, Васпитање, Вести из места, Књижевне белешке, Здравље и још неке повремене. Скоро сваки број доносио је у

„Књижевном подлистку” кратку причу, домаћу или преведену, често без имена писца или пак роман у наставцима. У рубрици „Књижевне белешке” приказиване су нове књиге и часописи из разних области. Тако је *Народ* четрнаестог новембра 1910. године, на половини своје прве странице, забележио смрт Лава Толстоја, а петог децембра исте године, такође на првој страни, смрт Лазе Костића.

Осим недељног листа *Народ*, учитељ Медурић издавао је пуне две године, 1910-1911, и календар такође под именом *Народ*. Његова активност ишла је и знатно шире. Путем штампе и јавних иступања залагао се за изградњу пута Сентомаш-Турија, критиковао је кроз штампу туријског свештеника Јована Радивојчева због неморала, јер је исти живео невенчан са својом женом и имао са њом дете. Учитељ Медурић сазивао је зборове српског становништва у Сентомашу и Турији и увек је свуда и на сваком месту будио и подстицао националну свест код Срба. У личности Јована З. Медурића Турија је имала истакнутог учитеља, педагога, библиотекара, уредника и историчара свог родног краја. Од посебне важности су записници које је Јован З. Медурић својеручно водио на седницама Српске читаонице и који су, у ствари, једини оригинални документи о животу и раду Српске читаонице. Пример учитеља Медурића показује колико један способан човек може да уради и у тако малој средини као што је Турија.

На седници Српске читаонице од 5. марта 1905. године за новог председника, шестог по

реду, изабран је Јован Малетин, а за књижничара Паја Бошковић. То је било први пут да се у записницима помиње назив „књижничар”. Из истог записника сазнајемо да Читаоница опет мора да се сели, овог пута у кућу Љубивоја Драпшина који једну своју собу уступа на бесплатно коришћење Српској читаоници.

Четрнаестог јануара 1912. године први пут у записницима срећемо назив „библиотекар” за којег беше изабран Милан Протић. Октобра исте године, по избијању Балканског рата, мештани Турије са великим интересовањем и наклоношћу пратили су развој ратних догађаја. У том циљу Српска читаоница у Турији донела је одлуку да помогне српске и црногорске борце и рањенике у новцу, храни и одећи. Уживајући велики углед код својих мештана, чланови Одбора Српске читаонице организовали су сакупљање помоћи.

Из записника од 19. јануара 1912. године види се да је Српска читаоница уплаћивала чланарину Матици српској у Новом Саду како би могла „с попустом књиге куповати”. Двадесет другог фебруара 1914. године први пут се бележи у записник „да се чист приход Српске читаонице од 20.900 круна употреби за куповину књига.” Била је то заиста позамашна свота. Такође се доноси одлука да се „наручи још један стаклени орман за књиге”. Из ових података може се закључити да је Српска читаоница одвајала знатна средства за књиге и ранијих година иако о томе нема помена у претходним записницима. Такође се може закључити да је Српска читаоница и у претходним деценијама

имала знатан број књига кад је била принуђена да „наручи још један стаклени орман за књиге.”

Према попису сеоске цркве Турија је 1912. године имала 3844 становника. Почетком Првог светског рата број становника почео је нагло да опада, тако да је 1918. године, на завршетку рата, Турија је имала 3690 становника. У ратним годинама Српска читаоница није радила. Први записник после рата је од 5. октобра 1919. године. Из њега се види да се објављују припреме за скупштину Српске читаонице, на којој треба опет да се изабере нова управа и обнови рад. У наредним записницима сада се први пут употребљавају називи „Српска књижница” и „Српска библиотека”, јер се полако увиђа да назив „Српска читаоница” више не одговара пошто књиге све више постају основно средство ове установе. Додуше, нигде није забележено да се званични назив Српске читаонице мења у неки други, али се осећа тенденција да до тога треба да дође. Записници Српске читаонице нижу се све до 1922. године, али те записнике више не води Јован З. Медурић, па се из њих мало шта може дознати. Једино из њих сазнајемо имена људи који се бирају у Одбор Српске читаонице. Из записника од 17. новембра 1921. године видимо да је за књижничара изабран учитељ Жарко Николић. Такође се доноси одлука да се, због повећаног броја чланова из редова школске деце, Читаоница претплати на дечије листове: *Зора*, *Зрнца*, *Звонце*, *Четник* и *Дечије новине*. Из записника тог времена такође сазнајемо да је од

1912. до 1920. године, не рачунајући ратне године, председник Српске читаонице био Јован З. Медурић. Од 1920. до 1921. године председник је био Лазар Андрин, а од 1921. године свештеник Василије Јојкић, с тим што се не зна до које је године обављао ову дужност. Јер, од 1922. године па све до завршетка Другог светског рата не постоји ниједан једини записник. По свему судећи, записници су вођени, али су изгубљени највероватније за време Другог светског рата. Из постојећих се, међутим, могу набројати првих десет председника Српске читаонице, који су били на њеном челу од 1870 до 1922. године. То су: свештеник Петар Чолић, свештеник Јеврем Јаковљевић, бележник Васа Стојковић, Јован Вујин, Павле Вујичић, Јован Малетин, Светозар Иванић, Јован З. Медурић, Лазар Андрин и Василије Јојкић.

Из мемоарске грађе, која је сакупљена после рата, зна се да је туријска библиотека успешно радила, нарочито у годинама пред Други светски рат, кад су је водили учитељица Јулка Медурић и економиста Милан Вујин.<sup>8</sup>

Године 1935, Ђурица Јојкић,<sup>9</sup> тада студент права у Београду, донео је у своје родно место, у Турију, *Манифест комунистичке партије* Маркса и Енгелса. Окупио је напредне омладинце и основао Марксистичку групу. У њој су били Љубиша Рајић, ученик гимназије, Вујица Гајиновић,<sup>10</sup> студент богословије, Миладин Јоцић, студент агрономије, Васа Живчић, ученик гимназије, а нешто касније групи су се прикључили и омладинци из сељачких редова.

Из тог малог језгра развиће се временом широк омладински покрет. Наравно, покрет није могао да се развија отворено и јавно, јер је био супротан тадашњем режиму. Зато су омладинци почели да оснивају културно-уметничке и спортске секције, а онда, кроз њих, да окупљају омладину и шире социјалистичке идеје. Тако је Павле Малетин,<sup>11</sup> студент права, основао Хорску, Тамбурашку и Драмску секцију. При Народној библиотеци и читаоници Жарко Павков, земљорадник, основао је Шаховску секцију. У све те групе и секције окупљала се омладина. Напоредо са културним забавним животом одвија се и идејно-политички рад, који код омладине ствара нову класну свест о друштву у коме живи. Напредна активност пренела се чак и на Фудбалски и Одбојкашки клуб.

Омладинци тајним каналима из Београда, преко својих студената, набављају марксистичку литературу, скривајући је код својих кућа, проучавају је, држе предавања једни другима међусобно, почињу са јавним предавањима, улазе у све поре друштвеног живота у селу и тако долазе у неминован сукоб са органима власти. Прво предавање *Омладина и фашизам* одржао је Павле Малетин, студент права. Љубиша Рајић одржао је предавање *О сељачком питању*, Ђурица Јојкић говорио је *О расном питању*. И низ других предавања: *О одвајању цркве од државе*, *О аграрној реформи* – одржано је у предратном периоду. Предавања су одржавана једном недељно и увек су била посећена.

Садржајан рад и масовност биле су главне одлике напредног омладинског покрета, који се одвијао напоредо са радом Народне библиотеке и читаонице.

У пролеће 1940. године омладина је организовала изложбу књига Народне библиотеке, која је тада имала преко 3000 књига и око 500 чланова који су плаћали чланарину. То је и до данас највеће чланство које је Библиотека у Турији имала. Поред књига, омладинцима је успело да изложе и многе податке о економској снази туријских сељака. Тако је био изложен цртеж туријског атара на коме се могло видети коме све припада обрадива земља. Цртеж је био подељен на осам неједнаких делова. Највећи делови припадали су сељацима са преко 50 јутара земље, затим онима са 40, 30 и 20, док су беземљаци и они који су поседовали до 5 јутара земље, заузимали најмањи део – ни једну пуну осмину.

Изложбу су посетили скоро сви мештани и многи гости, између осталих и књижевник Јован Поповић, чије је име Библиотека узела 1952. године, одмах након његове преране смрти. Изложбу су посетили и ученици србобранске Гимназије са својим професором Вељком Вучићем, који је објавио у *Политици* тих дана приказ туријске изложбе. На изложбу су били позвани књижевник Радован Зоговић и карикатуриста Пјер Крижанић, али им је месна власт у Турији забранила улазак у село.

Напредни омладинци, а нарочито скојевци и комунисти, често су долазили у отворене сукобе

са представницима власти у селу због јавних предавања и својих напредних идеја. Сукоби су се пренели и на терен Народне библиотеке и читаонице, јер напредни омладинци у све већем броју убацивали су се у Управни одбор Библиотеке. На јавним скупштинама омладинци су истицали своје кандидате и великом већином успевали да их изаберу. Због тога је дошло до отворених сукоба на самој скупштини. Месна власт била је немоћна да заустави продор напредних омладинаца у управу Библиотеке, па је општински бележник у неколико наврата својим наредбама забрањивао рад Народне библиотеке и читаонице. Ипак, омладинци су успели да однесу коначну победу.

Одмах по избијању рата 1941. године, велики број омладинаца из напредног покрета прешао је у илегалство и укључио се у борбу против окупатора.

Мађарска власт у селу, за време окупације, забранила је Народној библиотеци и читаоници у Турији да издаје на читање српске књиге, а како мађарских књига никад није ни имала, рад је био потпуно обустављен. Милан Вујин, тадашњи председник Народне библиотеке поступио је мудро када се 1943. године одлучио да читаву библиотеку, заједно са књигама и орманима, понуди Матици српској на продају. Из сачуване преписке види се да је Матица српска одмах прихватила писмену понуду. Све књиге биле су упаковане у девет великих пакета, које је неко од туријских сељака запрежним колима превезао у Нови Сад. За књиге је Матица српска исплатила

Народној библиотеци у Турији 520 пенга. Чини се, међутим, да је то била трговина кобајаги, тек толика да завара мађарску власт у случају провере. Јер, књиге су после ослободјења враћене у Турију.<sup>12</sup>

За протеклих сто година Српска читаоница, данас Народна библиотека „Јован Поповић” у Турији, славила је три своје годишњице: 1895, 1952<sup>13</sup> и 1972.<sup>14</sup> године. Прву прославу смо описали, а споменућемо и ону другу која је одржана 22. и 23. марта 1952. године.

Прослави је присуствовао велики број гостију из Београда, Новог Сада, Бечеја, Врбаса, Србобрана и других места. Сви гости били су разведени по кућама. Туријско позориште „Бранислав Нушић” извело је *Избирачицу* Косте Трифковића. У програму је учествовало и позориште из Бечеја, као и чланови Музичке школе. Књижевници Бошко Петровић, Богдан Чиплић, Душан Костић и Стеван Раичковић приредили су успело књижевно вече у Дому културе\*. На прослави је свирао оркестар Радио Београда под руководством Властимира Павловића Царевца.

Велики број предузећа из Београда, Новог Сада и околних места материјално је помогло ову прославу и саму Народну библиотеку „Јован Поповић”. Матица српска из Новог Сада

---

\*

На плакату је писало: "На књижевној вечери учествују искусни књижевници из Београда и Новог Сада."

поклонила је Библиотеци 61 књигу, београдска „Култура” 19, а „Ново покољење” 20. Ђурица Јојкић, тада председник Народног одбора Београда, поклонио је 100 књига, Милунка Бикић, учитељица, 2000 динара, Александра Парошки, учитељица, 3000 динара, а сељачке задруге из места „Тоза Марковић” и „Петар Драпшин”, поклониле су по 2000 бонова.

Чланови Управног одбора Библиотеке су тада били Илија Драпшин,<sup>15</sup> председник, Александра Парошки, секретар, Бранко Јоцић, благајник и чланови Милош Милошчин, Паја Јојкић, Стеван Гајинов-Лала, Жарко Фехиров, Милоје Стојков и Милунка Бикић.

Народна библиотека „Јован Поповић” у Турији у својој дугој и богатој прошлости примала је око 150 наслова новина и часописа. Поменимо само најпознатије: *Застава*, *Браник*, *Србобран*, *Народ*, *Глас народа*, *Српство*, *Суботичке новине*, *Пољопривредник*, *Банаћанин*, *Јавор*, *Голуб*, *Невен*, *Пчелица*, *Бранково коло*, *Жижа*, *Позориште*, *Летопис Матице српске*, *Књижевни север*, *Дубровник*, *Босанска вила*, *Музички гласник*, *Учитељ*.

Данас Библиотека у Турији, на својих непуних 4000 становника и око 400 чланова, има преко 6000 књига, што је изнад прописаног стандарда од једне књиге по једном становнику. Напред смо већ рекли да је Српска читаоница већ од својих почетака имала извештан број књига, који се из године у годину повећавао. Али, како се у записнику скоро ништа није записивало о књигама: о набавци, о смештају, о величини и

вредности фонда, о броју прочитаних књига и другим појединостима, то је данас веома тешко било шта поуздано утврдити. Једино што се може поуздано рећи је то да Народна библиотека „Јован Поповић” у Турији и данас има знатан број старијих издања из домаће и стране књижевности, филозофије, историје и других области. Те књиге су делом из друге половине деветнаестог века и првих деценија двадесетог века. Такође треба констатовати да је добар део књижног фонда пропао за време рата, честих селидби и у оним периодима када су се у управи Библиотеке налазили недовољно одговорни људи.

Иако Библиотека нормално и редовно ради, не може се рећи да је њен садашњи статус на нивоу богате и светле традиције.

Нови Сад – Турија, децембра 1972.

---

1) Радич Божић (? - 1528). Војвода и титуларни српски деспот у Угарској 1527-1528; био заповедник шајкашке флоте; пред Мохачку битку разбио Турке код Петроварадина (1526); истакао се у борби између Запоље и Фердинанда као присталица Запоље, због чега му је овај дао неке земљишне поседе: Телехазу (код Сивца), Белу, Сентандраш и Турију. (Мала енциклопедија, Просвета, Београд, 1968, књ.1, стр: 174)

2) Василије Јојкић, свештеник из Турије, саставио је 1931. године летопис *О Турији* који се чува, у рукопису, у туријској цркви.

3) *Свезнање*, Народно дело, Београд, 1937, стр: 2371

4) Сентомаш = Србобран. У време Аустро-Угарске и за време другог светског рата Србобран је био под мађарском влашћу и звао се Сентомаш.

5) Екзактор = Чиновник, извршилац

6) Јован Грчић (Вуковар, 19.Х 1855 Нови Сад, 5.ИИ 1941). Професор гимназије у Новом Саду (1877-1901). Писац приповедака, путописа, драма, књижевних и позоришних чланака и рецензија о нашим и страним књижевницима. Преводилац са француског и немачког (Гете, Шилер, Хамерлинг, Грилпарцер, Дивал) Уредник *Стражилова* (1885-1888)

7) Часник = члан управе

8) Милан Вујин (1901-1970). Рођен у Турији. Дипломирани економиста. Свој радни век провео у банкарској служби. Друштвена активност била му усмерена у два правца: ка културном раду у свом родном месту и сарадњи у Матици српској. У Турији је био оснивач Певачког друштва, председник Библиотеке, истакнути културни радник. Иако је век провео у Новом Саду, последње године свог живота посветио је проучавању историје Турије. Добро је знао немачки и мађарски језик. Радио је у многим библиотекама и архивима на прикупљању грађе. Написао је *Монографију Турије* на 570 страна куцаних у малом прореду, ћирилицом, са многим ручним дописивањима између редова и на полеђини страница. Рукопис, дакле, није довршен. Требало га је још редиговати и прекуцати. И као такав, недовршен,

добрио је две позитивне рецензије од двојице новосадских историчара: др Лазара Ракића и др Николе Гаћеше. Међутим рукопис је остао код његових наследника. Понешто од материјала успео је и да објави. Тако му је *Зборник за филологију и лингвистику* Матице српске за 1970. годину, књ. 13, објавио рад „Судбина првог српског речника турцизама”. У том тексту Вујин је, уствари, приказао *Речник турцизама* Владимира Црнојачког, рођеног Туринца, великог путника и полиглоте, који је говорио седам страних језика и за живота пропутовао многе азијске земље. Тај рад је Уредништво оценило као озбиљан допринос проучавању ове теме. Ценећи улогу и значај Матице српске у нашем културном и научном животу, Милан Вујин се за њу заинтересовао још 1929. године када је постао њен члан, а у Надзорни одбор изабран је, као стручњак, 1940. године. Дуго година, све до своје изненадне смрти, Милан Вујин је био председник овог одбора. Сахрањен је у својој родној Турији. (Рад Матице српске, Н. Сад, 1971, бр.1)

9) Ђурица Јојкић (1914 - 1981). Рођен у Турији. Дипломирао право у Београду 1940; организатор НОБ у Бачкој; од 1945-1946. члан председништва ГНОО Војводине; у Савезној скупштини стално биран за посланика; од 1950-1951. министар просвете у влади Србије, затим председник НО Београда; 1956. секретар Градског комитета СК Србије за Београд и поново председник скупштине Београда; од 1963. био секретар ПК СКС за Војводину, а од 1967. председник Извршног већа СР Србије. (Мала енциклопедија, Просвета, Београд, 1968, књ. I, стр; 620)

10) Вујица Гајиновић (1915 - 1991). Рођен у Турији. Завршио богословију у Сарајеву. Члан КПЈ од 1941. године, Учесник НОБ-а од 1941. По ослобођењу помоћник министра трговине и снабдевања НР Србије, помоћник министра државних набавки ФНРЈ, директор дирекције

прехранбене индустрије НР Србије, директор Управе за државне материјалне резерве. Одликовања: Орден рада II реда, Орден заслуге за народ II реда и Орден братства и јединства II реда. (Ко је ко у Југославији?, Београд, 1957, стр: 196)

11) Павле Малетин (1915-1998) Рођен у Турији. Гимназију завршио у Новом Саду. Права студирао у Београду. Био главни уредник *Слободне Војводине*, управник Војвођанског народног позоришта у Новом Саду и, главни уредник културно-просветне емисије Радио Београда, један од оснивача Београдске телевизије, управник Библиотеке Матице српске, вишегодишњи члан-сарадник Матице српске и главни уредник *Рада матице српске*.

12) „Потврђујемо да смо данашњег дана из Матице српске у реду и исправности преузели поново у наш посед и власништво свих девет пакета књига, које смо своједобно, у јесен 1943. године, пренели и предали Матици српској на чување за време рата, и то ја – председник Народне читаонице и библиотеке у Турији Милан Вујин и ја – члан Управе исте читаонице и библиотеке Жарко Павков. У име управе овим се уједно најлепше захваљујемо Матици српској да нам је пришла у помоћ у тешком добу непријатељске окупације и тиме очувала наше књиге које служе просвећивању народа нашега. У Новом Саду 10. децембра 1945. Члан Управе Павков Жарко с.р, Председник М. Вујин с.р.” (*Грађа за историју Библиотеке Матице српске*, књ. IV/2, стр: 1021).

13) Приликом прославе 80-годишњице Народне библиотеке „Јован Поповић”, члановима тадашње управе промакла је озбиљна грешка. Трагајући у записницима за датумом и годином оснивања „Српске читаонице”, уместо 1870. године узета је 1872. година, а као што је познато те године су оверена правила Српске читаонице. На основу

тако погрешно узетих података направљена је и спомен плоча. На ову грешку указивао је и Илија Драпшин. Он је на једној од седница с правом рекао да је Читаоница основана 1870. године. Пошто се журило са прославом 80-годишњице није се имало куд, јер то је већ била 1952. година. Две године се нису могле одузети, а одушевљење за прославу било је велико.

14) Деветог децембра 1972. године по трећи пут у својој дугој историји Библиотека у Турији обележила је своју годишњицу. На свечаној академији, која је тим поводом одржана, Драгомир Попноваков прочитао је кратак историјат Српске читаонице. У историјату је посебно указано на грешку око године оснивања Читаонице. Свечаности су присуствовали бројни гости из Новог Сада, а између осталих Сава Јосић, директор Издавачког предузећа Матице српске, Лазар Чурчић, помоћник управника Библиотеке Матице српске, бројни гости из Србобрана и Надаља. У књижевној вечери учествовали су новосадски песници Мирослав Антић, Перо Зубац и Мирослав Настасијевић. Библиотека Матице српске поклонила је том приликом Народној библиотеци „Јован Поповић” у Турији 300 књига.

15) Илија Драпшин-Браца (1879-1968). Рођен у Турији. Отац народног хероја Петра Драпшина. Илија Драпшин био је истакнути солунски борац. Из рата је изашао као тежак инвалид без једне руке. Више година активно је радио у Народној библиотеци „Јован Поповић” у Турији. Неколико година био је и њен председник.

## ЛИТЕРАТУРА

- 1) Јован Грчић: *О постанку српских читаоница у Војводини*, Браник Нови Сад, 1895, бројеви: 97, 98,99;
- 2) *Записници са седница Српске читаонице у Турији од 1893-1922*;
- 3) *Грађа за историју Библиотеке Матице српске*, Нови Сад, 1969, IV/2 књига, 1932-1944. стр: 1019, 1020, 1021. (Грађу припремили Видосава Зеремски и Сава Паланчанин).
- 4) Василије Јојкић: *О Турији* (Летопис православне цркве), 1931;
- 5) Василије Јојкић: *Прилози за историју православне цркве и становништва Турије од 1841-1920*, Гласник историјског друштва, Нови Сад, 1930, стр: 117-118;
- 6) Василије Јојкић: *Један опис Турије из 1859*, Гласник историјског друштва, Нови Сад, 1932, стр: 104-107;
- 7) Др Душан Поповић: *Срби у Бачкој до краја осамнаестог века* (историја насеља и становништва), Београд, Српска Академија наука, 1952, стр: 19, 83, 86, 87, 95, 140, 144, 158, 162, 163,172;
- 8) Др Душан Поповић: *Срби у Војводини*, Нови Сад, Матица српска, 1957, књ. I: 44,113, књ.П: 45, 125, 129,139, књ.Ш: 37, 237, 239, 283, 298, 300.

9) Живан Сечански: *Попис становништва Бачке током осамнаестог века* (Грађа за историју насеља и становништва), Београд, Српска академија наука, стр:224, 225, 226, 227, 382, 383, 384.

---

ДОКУМЕНТИ  
И  
СРПКОПЛОВ

1) ... ..  
2) ... ..  
3) ... ..

4) ... ..  
5) ... ..

6) ... ..

7) ... ..  
8) ... ..

9) ... ..

10) ... ..  
11) ... ..

12) ... ..

13) ... ..  
14) ... ..  
15) ... ..

16) ... ..  
17) ... ..  
18) ... ..

ДОКУМЕНТИ  
И  
СЛИКОПЛОВ

№	Назив документа	Година	Место	Забелешка
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				

ДОКАМЕНТИ  
N  
СІНКОИДИОБ

### Прилози за историју

#### српске православне цркве и становништва 1841—1920

Међу матицама крштених и умрлих у Турији нашао сам преписе некојих годишта из пре 1848/9, те сам по истима навео податке за године 1841, 1842, 1843, 1844 и 1846. За године 1843 и 1846 на крају матице крштених, само је наведен број укупно умрлих, те сам и ја тако навео у рубрици „умрло свега“. Матица умрлих почиње крајем јула 1849, а крштених, месеца августа 1849.

У приложеном прегледу рођених и умрлих код године 1853 забележено је да је у једној парохији било 941 душа а 1854 942 душе. За другу парохију нема података све до 1857, када је број душа, за обе овдашње парохије, износио: мушких 1170, женских 1112, свега 2282. Са изузетком 1864 сви остали подаци су према црквеном попису.

У парохиском звању налази се и чува се и један стари циркуларни протокол за време од 1819 па даље. У њему се између осталих налазе и наређења и позив свештенству, да шаљу „Описаніе Парохіи“ за 1819 и 1820. Године 1821, маја 9, послао је у овом смислу окружни прота новосадски Данило Петровић наређење парохиском звању у Турији, јер је Турија тада, све до 1868, припадала новосадском протопопијату. Између осталог тражи се у том налогу да се означи број „когорой и колко измѣдѣ христѣанскихъ нашихъ: Сербскихъ, Блахскихъ, Грѣкскихъ, Мѣцедовлахскихъ.“ Наређења и позива свештенству, да шаље „Описаніе Парохіи“ и за доцније године налази се више, а свакако су тадањи свештеници шаљали те описе парохији претпостављеним властима.

Ниже прилажемо преглед кретања броја душа рођених и умрлих у Турији од 1841 до 1920.

Године	Број душа			Родило се			Умрло			Више	
	м.	ж.	свега	м.	ж.	свега	м.	ж.	свега	рођено	умрло
1841	—	—	—	70	61	131	38	35	73	58	—
1842	—	—	—	45	47	92	41	38	79	13	—
1843	—	—	—	64	63	127	—	—	91	36	—
1844	—	—	—	80	69	149	36	30	66	83	—
1845	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1846	—	—	—	74	62	136	—	—	108	28	—
1847	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Године	Број душа			Родило се			Умрло			Више	
	м.	ж.	свега	м.	ж.	свега	м.	ж.	свега	рођено	умрло
1848	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1849	—	—	—	15	19	34	47	33	80	—	46
1850	—	—	—	41	41	82	67	53	120	—	38
1851	—	—	—	38	32	70	40	40	80	—	10
1852	—	—	—	55	52	107	35	46	81	26	—
1853	—	—	941 <sup>1</sup>	43	60	103	29	43	72	31	—
1854	—	—	942 <sup>2</sup>	61	66	127	30	36	66	61	—
1855	—	—	—	53	62	115	31	32	63	52	—
1856	—	—	—	66	51	117	32	30	62	55	—
1857	1170	1112	2282	70	55	125	35	36	71	54	—
1858	—	—	—	52	73	125	48	89	137	—	12
1859	—	—	—	64	54	118	32	42	74	44	—
1860	—	—	—	57	60	117	38	31	69	48	—
1861	—	—	—	83	66	149	37	43	80	69	—
1862	—	—	—	69	70	139	44	34	78	61	—
1863	—	—	—	60	57	117	29	34	63	54	—
1864	—	—	2297 <sup>3</sup>	48	55	103	39	46	85	18	—
1865	—	—	2300 <sup>4</sup>	63	73	136	22	35	57	76	—
1866	—	—	—	52	70	122	49	59	108	14	—
1867	—	—	—	44	45	89	49	47	96	—	7
1868	—	—	2505	49	62	111	55	56	111	—	—
1869	—	—	—	68	72	140	29	37	66	74	—
1870	—	—	2533	64	51	115	29	43	72	43	—
1871	—	—	—	66	57	123	46	47	93	30	—
1872	—	—	2500	56	53	109	45	51	96	13	—
1873	1265	1251	2516	45	54	99	78	93	171	—	72
1874	1267	1254	2521	62	49	111	53	50	103	8	—
1875	1288	1238	2526	62	58	120	69	61	130	—	10
1876	1292	1254	2546	62	60	122	61	58	119	3	—
1877	1323	1269	2592	66	51	117	35	36	71	46	—
1878	1327	1315	2642	65	73	138	53	40	93	45	—
1879	1366	1352	2718	68	67	135	31	33	64	71	—
1880	1380	1368	2748	73	72	145	58	48	106	39	—
1881	1402	1407	2809	73	69	142	53	36	89	29	—
1882	1421	1412	2833	73	68	141	56	54	110	31	—
1883	1486	1434	2920	85	74	159	52	47	99	60	—
1884	1518	1464	2982	68	65	133	36	38	74	59	—
1885	1483	1461	2944	77	79	156	46	42	88	68	—
1886	1508	1485	2993	71	72	143	40	47	87	56	—

Године	Број душа			Родило се			Умрло			Више	
	м.	ж.	свега	м.	ж.	свега	м.	ж.	свега	рођено	умрло
1887	1527	1468	2995	95	66	161	56	56	112	49	—
1888	1529	1440	2969	82	81	163	70	70	140	23	—
1889	1583	1457	3040	95	69	164	40	54	94	70	—
1890	1590	1490	3080	58	79	137	52	48	100	37	—
1891	1628	1534	3162	73	67	140	65	69	134	6	—
1892	1630	1551	3181	87	64	151	67	70	137	14	—
1893	1650	1563	3213	74	67	141	62	46	108	33	—
1894	1655	1533	3188	84	81	165	65	72	137	28	—
1895	1644	1514	3158	60	55	115	48	63	111	4	—
1896	1678	1533	3211	78	66	144	66	57	123	21	—
1897	1709	1555	3264	75	84	159	38	44	82	77	—
1898	1801	1702	3503	82	55	137	63	60	123	14	—
1899	1759	1638	3397	72	71	143	53	50	103	40	—
1900	1770	1684	3454 <sup>5</sup>	67	79	146	33	48	81	65	—
1901	1768	1644	3412	70	68	138	43	52	95	43	—
1902	1826	1682	3508	78	59	137	42	36	78	59	—
1903	1848	1711	3559	63	57	120	50	41	91	29	—
1904	1812	1693	3505	62	68	130	56	42	98	32	—
1905	1879	1723	3602	75	64	139 <sup>6</sup>	50	44	94	45 <sup>6</sup>	—
1906	1858	1753	3611	70	65	135	48	30	78	57	—
1907	1868	1763	3631	73	77	150	54	44	98	52	—
1908	—	—	—	59	66	125	49	49	98	27	—
1909	1937	1759	3696	78	61	139	53	58	111	28	—
1910	—	—	—	70	60	130	43	39	82	48	—
1911	1946	1809	3755	64	58	122	52	43	95	27	—
1912	1986	1858	3844	72	85	157	41	47	88	69	—
1913	—	—	—	81	68	149	51	39	90	59	—
1914	—	—	3823	70	48	118	40	45	85	33	—
1915	—	—	—	63	45	108	60	46	106	2	—
1916	—	—	—	28	21	49	38	35	73	—	24
1917	—	—	—	30	32	62	42	46	88	—	26
1918	—	—	3690	43	46	89	75	75	150	—	61
1919	—	—	—	69	73	142	34	43	77	65	—
1920	—	—	3749	59	88	147	53	48	101	46	—

<sup>5</sup> по државном попису 1900 православних душа 3536 са Сирвом.

<sup>6</sup> један прелаз у православноу веру.

Василије Јојкић

### ТУРИНСКЕ ФАМИЛИЈЕ

Фамилија	Доселила из	Крсна слава	Надимак	Од када се спомиње у матици
Алексијевић	Србобран	8 новембра		1851
Андрин	Пашићево	17 јули		1841
Андрић	Брестовац	14 октобар	Грчки	
Атанацков		3 новембар		
Бабић		6 децембар	Јошин	
Бајац	Ст.Врбас	23 април		1878
Бакалов	Србобран	7 јануар		1852
Барачанин	Лалић	27 децембар		1851
Барачки	Србобран	7 јануар		1877
Белић	Србобран	23 април		
Бељански		27 децембар	Воларев	
Бикић	Черевећ	6 децембар		
Бировљев	Ст.Врбас	18 октобар		
Боршодски	Боршод	7 јануар		
Ботић	Пашићево			
Бугарски	Ст.Сивац	8 септембар		1849
Велицки		1 новембар		
Велицки	Леђен	6 децембар	Леђански	
Видић	Б.Градиште	7 јануар		1878
Вилић	Ст.Бечеј			
Влаовић	Н.Сад - Ченеј	6 децембар	Ченејски	
Влашкалић	Сивац	7 јануара		1853
Воларев	Кула	23 април		1890
Врачарић	Бечеј	23 април		
Вујанов		20 јули	Цветицки	
Вујин		11 новембар		
Гаврилов		23 април	Шуваков	
Гагрчин	Румунија	6 децембар		1851
Гајин (Гајић)	Б.П.Село	23 април		
Гајиновић	Куцура	8 новембар	Вићин	
Гаицки	Пашићево	23 април		
Гања		8 новембра		
Главарданов		7 јануар		

Фамилија	Доселила из	Крсна слава	Надимак	Од када се спомиње у матици
Главић	Сивац	7 јануар		1854
Грујић	Д.Св.Иван	8 новембар		1850
Дебељачки	Србобран			
Девић	Шове	6 децембар		1846
Драгић	Шове	1 фебруар		1850
Драпшин	Румунија	1 фебруар		1850
Дудварски		23 април	Шепртљини	
Ђендић	Пивнице	6 децембар		
Ђисалов		1 новембар		
Елесин		6 децембар		
Живчић		1 новембар		
Зеремски	Пољска	7 јануар		
Јакић	Шове			
Јелић		7 јануар		
Јеличић	Хрватска	7 јануар		
Јојкић		23 април		
Јоцић		6 децембра		
Каранов	Пивнице	3 новембар	Пивнички	
Каћански	Србобран	1 фебруар		
Кобилски	Госпођинци			
Козарев	Бечеј	7 јануар		
Козарски	Ст.Врбас	8 новембар		
Којић	Ст.Врбас			
Кривокућа	Лалић	8 новембар		1851
Кунић		23 април		
Куцурски	Сивац	11 новембар		1853
Латиновић	Врточе-Босна			
Лисов	Ада	7 јануар		1875
Малетин	Кисач	8 новембар	Кисачки	
Малетин	Дероње	6 децембар	Дероњски	
Малешев	Пашићево	6 децембар		1850
Марковић	Мол	7 јануар		1851
Мартоношки	Стапар	6 децембар		1851
Маћашев	Надаљ	3 новембар		1871

Фамилија	Доселила из	Крсна слава	Надимак	Од када се спомиње у матици
Медаков	из Лике	20 децембар		
Медурић	Ст.Србија	6 децембар		
Мијин	Тиса-Иђош	23 април		
Миковић	Србобран	26 октобар		
Миланков		3 новембар		
Миливојев		26 октобар	Шуцини	
Милошчин		20 децембар		
Мирић	Ст.Сивац	23 април		1854
Мишковић		6 децембар	Ћирков	
Молдованов	Молдава	23 април	Влауца	
Мрђан	Прибеље	27 децембар		
Мургашки	Пашићево	3 новембар		1851
Недић	Ст.Шове	23 април		1887
Ненадов	Ст.Сивац	1 новембар		1854
Николић	Леђен	23 април	Леђански	
Нићетин	Ст.Сивац	3 новембар		1852
Новаков		6 децембар		
Обадов		7 јануар		
Оданић	Кула	27 децембар		
Павков	Сивац	8 децембар		1852
Паланачки	Србобран	3 новембар		1850
Парошки		7 јануар		
Перић	Станишић	7 јануар		1851
Петровић		23 април		
Плачков	руменка	7 јануар		
Попглигорин		6 децембар		
Попин	Д.Ст.Иван			
Попноваков	Ст.Врбас	6 децембар		
Попов	Мошорин			
Проданов	Риђица	23 април		
Радишић		6 децембар		
Радосављево	Пардањ		П(а)рданчев	
Радосављевић	Ст.Врбас	17 децембар	Врбашки	
Рајић	Ст.Сивац	6 децембар		1863

Фамилија	Доселила из	Крсна слава	Надимак	Од када се спомиње у матици
Ракић	Мол	7 јануар		
Русов		3 новембар		
Саџаков	Сивац	6 децембар		
Симеонов		23 април	Пешини	
Сиришки		27 јули		
Славковић	Сомбор	29 септембар		
Смиљанов	Сента	27 децембар		1855
Софранин	Д.Ст.Иван	23 април		
Сремчев		6 децембар		
Стакић	Ст.Бечеј	23 април		1895
Степанов	Пашићево	6 децембар		1849
Станков		3 новембар		
Стојић	Ст.Врбас	27 децембар		
Стојков		18 октобар		
Ступар	Врточе-Бос на	Лаз.субота		
Суботички	Ст.Бечеј	7 јануар		1888
Сувајџић	Надаљ	11 новембар		1877
Татић	Риђица	23 април	Сенћански	
Томић	Бајша	6 децембар	Бајшански	
Томић	Стапар	23 април	Јојин	1852
Томић		7 јануар		
Теофилов	Ст.Сивац	27 децембар		1859
Терзић	Пачир	6 децембар		1882
Трифуновић	Осијек	7 јануар		
Увалић	Стапар	23 април		1852
Фан		14 октобар		
Филипов		27 децембар		
Црвени	Ст.Бечеј	6 децембар		
Црнојачки		20 децембар		
Чупић	Ст.Сивац	23 април		1854
Џигурски	Ст.Бечеј	7 јануар		

# СРБСКИ ДНЕВНИК

У НОВОМ САДУ, у суботу 12. маја 1862.

№ 26. 44.

Из Турне (скупио г. Борђе Радосављевић  
учит. помоћник): гг. Боремъ Иковљевић парохъ  
1 ф.; Петаръ Чолић пар. 2 ф. 50 н.; Никифор Ву-  
ић 50 н.; Игитъ Милошчичи 50 н.; Аркадија Бикић  
5 н.; Милошъ Манойловић 20 н.; Петаръ Стефа-  
новић 2 ф. 50 н.; Теофан Зеремски 5 н.; Јованъ  
Томић 5 н.; Стеванъ Бугарски 5 н.; Марко Меду-  
рић 5 н.; Јованъ Ђисаловъ 1 ф.; Агра Станкова  
5 н.; Ана Томића 25 н.; Јованъ Цветнаревъ 5 н.;  
Григ. Ђурђевић 5 н.; Аронъ Драшчић 5 н.; Јованъ  
Медурић 10 н.; Алекса Белянски 15 н.; Павле И-  
ковић 1 ф. 50 н.; Танасија Зеремски 5 н.; Василије  
Зеремски 10 н.; Гаврило Медурић 60 н.; Персида  
Црночки 50 н.; Душанъ Ђендић 5 н.; Аца Бинић  
5 н.; Павле Вуић 50 н.; Јованъ Радичић 10 н.;  
Андрија Кунић 5 н.; Лазаръ Дудварски 5 н.; Мита  
Карановъ 5 н.; Борђе Билић 5 н.; Танасија Блесин  
5 н.; Екатерина Јојкић 5 н.; Миа Томић 10 н.;  
М. Јојкић 5 н.; Г. Јојкић 50 н.; Никола Јојкић  
5 н.; Аркадија Кунић 2 н.; Любомиръ Русовъ 5 н.;  
Павле Бабић 5 н.; Гаврило Ђурић 3 н.; Борђе  
Николић 2 н.; Боремъ Црночки 2 н. по новца,  
Боремъ Груић 5 н.; Јованъ Вуић 25 н.; Борђе  
Чолић 25 н.; Петаръ Радичић 5 н.; Милош Јој-  
кић 5 н.; Лазаръ Црночки 5 н.; Дмитрије Црно-  
чки 5 н.; Милош Јојкић 5 н.; Петаръ Јојкић  
5 н.; Јованъ Јојкић 5 н.; Павле Јојкић 5 н.; Ал-  
ка Јојкића 5 н.; Јованъ Милошчичи 5 н.; Теодоръ  
Каначки 5 н.; Лазаръ Милошчичи 5 н.; Максимъ Зе-  
ремски 5 н.; Шић нов Григориаъ 5 н.; Живоинъ  
Гаић 5 н.; Коста Милошчичи 5 н.; Јован Понаков  
5 н.; Мишко Зеремски 5 н.; Стеванъ Јојкић 5 н.

Арсенъ Црночки 5 н.; Павле Семењовъ 5 н.; Ла-  
заръ Милошчичи 5 н.; Петаръ Црночки 5 н.; Куз-  
манъ Чолић 5 н.; Петаръ Медурић 5 н. по н.; Го-  
манъ Јикић 2 н. по н.; Радивој Главардановъ 4 н.;  
Миа Мољетинъ 5 н.; Мйсило Јојкић 1 н.; Радивој  
Зеремски 5 н.; Матиа Поповъ 2 н. по н.; Теодоръ  
Малешевъ 2 н.; Дмитрије Николић 5 н.; Јулија  
Попова 5 н.; Петаръ Јојкић 2 н.; Арсенъ Козаровъ  
7 н. по н.; Свта Мартољшка по н.; Стеванъ Радич  
5 н.; Лазаръ Глацки 5 н.; Филић Војкић 2 н.;  
Јосифъ Ђисаловъ 2 н.; Максимъ Милиновъ 5 н.;  
Проконие Билић 5 н.; Гавра Ђендић 2 н. по н.;  
Јованъ Главардановъ 5 н.; Кузманъ Јојкић 5 н.;  
Коста Јојкић 5 н.; Јита Поповъ 5 н.; Јованъ Ме-  
дурић 10 н.; Јованъ Зеремски 10 н.; Максимъ Па-  
рошки 5 н.; Звря Црночки 2 н.; Дим. Молдованов  
5 н.; Теодоръ Гавриљ 15 н.; Стеванъ Гајновић  
5 н.; Бици Медурић 16 н.; Јованъ Гавриловић  
15 н.; Радивој Медавић 10 н.; Дмитрије Радоса-  
вљевић 5 н.; Тома Мианковъ 5 н.; Никифоръ Гла-  
вић 5 н.; Григорие Јић 10 н.; Павле Зеремски  
10 н.; Богдан Ђендић 0 н.; Мишко Трифоновић 5 н.;  
Младен Вуић 10 н. М. оврании 5 н. Свега 19 ф. 11 н.  
по новч. а. вр. (Сва одъ ови приложника толико  
е исто приложно и одъ академе).

Сума нови прилога . . . 654 ф. 11 н. по новч. а. вр.  
Последна сума износи 34,870 ф. 7 н. по н. и 2 дук.

Свега . . . 35,524 ф. 18 н. по новч. а. вр.  
и 2 дуката.

Туринци који су својим прилозима помогли изградњу Српског народног  
позоришта у Новом Саду

Записник.

Својом седнице 25-годишње прославе српске читаонице у  
 Турцији 1895 године 15 (27) августа под  
 председништвом председника Е. Васа Стојковића.

Председник, гом. Васа Стојковић, итали позвао  
 на читаоница са стране, да дођу и предају своја  
 мотива; присутни изасланици чине то и са из  
 види да су на ову прославу изаслали од стране српске  
 западњичке читаонице из Зрича: председник гом. Габри  
 кић и секретар Милан Милош Павловић, од стране  
 српске читаонице из Сентомони: Боржа П. Рафковић,  
 Јура Вранић и Габри Јаковски а од стране руске  
 читаонице из Тополица: Миша Јућ, председник

Записник са прославе 25-годишњице Српске читаонице у Турцији  
 15. (27) августа 1895. године

У Турцији 1895 године 16 (28) августа



Добричанин  
 секретар  
 председничког одбора  
 на 26. сеп. 1895. г.

БИБЛИОТЕКА МАТРЕ СРПСКЕ

№ 456

1899/1

БИБЛИОТЕКА  
МАТРЕ СРПСКЕ

СВЕСКА 1.

**ПЕДАГОШКИ ЗБОРНИК**  
ЗА  
РОДИТЕЉЕ И УЧИТЕЉЕ  
УРЕЂУЈЕ И ИЗДАЈЕ  
ЈОВАН З. МЕДУРИЋ  
УЧИТЕЉ.

**САДРЖИНА:**

**I ДЕО.**

Др. В. Бакић: Породично васпитање и школско образовање.  
— Срет. М. Арић: Јадиче. — По Сигертеном мотиву.  
— Душан Стојић: Мане домаћег васпитања. — Др. Е. Хауфе:  
Васпитање у дому родитељском. — с — О пези деце. — Др.  
М. П.: Кућне клице у ваздуху.

**II ДЕО.**

А. В.: Управа и надзор у школи. — Љуб. М. Протић: Непо-  
средно образовање моралног карактера, васпитање у ужем  
смислу. Гледатице научне педагогике изложба. —  
Павле Терзић: Пофторна школа. — Јов. З. Медурић: Читање  
за српске вероисповедне школе у Угарској. — К. М.: Појам и  
задаци друштвене педагогике. — Јов. З. Медурић: Шта се  
тражи код учитеља. — Ј. З. М.: Моје белешке из школе. — Јов.  
З. Медурић: Говор читан на учитељском збору ст. београдског  
школског савеза у Београду 13. (25) августа 1898. год. —  
К. М.: Школе у сједињеним државама северне Америке.  
Опене и прикани. — Првој свесци Педагошког Зборника.

Педагошки зборник. Уредник Јован З. Медурић, учитељ из Турије

Учитељство :

1. Авакум Травањ, стални учитељ; родио се у Сиригу 20. септембра 1845. год., свршио 4 гимн. разреда и учитељску школу у Сомбору 1866., служи у месту од 11. нов. 1869. год. ожењен је, има 5 синова и 2 кћери. Ужива 300 фор. плате и 16 јутара земље.

2. Јован З. Медурић, стални учитељ, рођ. у Турији 17. септ. 1867. год.; свршио 4 гимн. разреда у Врбасу и у Новом Саду, а учитељску школу у Сомбору. Учитељ је од 1889. год., а у месту од 1892. год. Није ожењен. Плата му је: 340 фор. у готову и 16 јутра земље.

3. Зорка Томић, привр. учитељица.

4. Давида Томић, привр. учитељица.

5. Љубица Ђасаловац, привр. учитељица.

Забавица је:

Јованка Дечић, оспособљена учитељица, привр. забавица.

IV. Дрвена општина је правилно устројена. Председник је: Милан Јојкић мл., а перовођа: Авакум Травањ.

Имешак црквени састоји се из: 126 јутара 1533<sup>0</sup>  
ораће земље; цркв. општине пак из: 82 јутара 973<sup>0</sup>  
оранице; штедионичног улога: 3600 ф., вредносних папирна:  
40 ф. а школски из 22 јутра ораће земље.



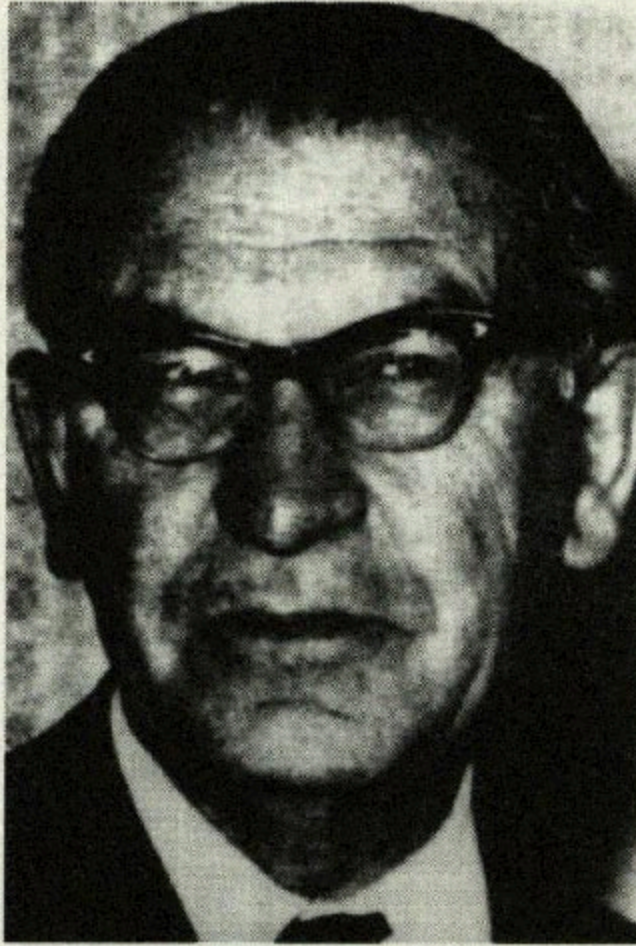
## ПРЕДСЕДНИЦИ

- Петар Чолић, свештеник, (1870 - 1872)  
Јеврем Јаковљевић, свештеник (1872 - 1874)  
Васа Стојковић, бележник (1874 - 1896)  
Јован Вујин, земљорадник (1896 - 1897)  
Павле Вујичић (1897 - 1899)  
Јован Малетин, земљорадник (1899)  
Павле Вујичић (1900)  
Јован Малетин, земљорадник (1909 - 1911)  
Јован З. Медурић, учитељ (1911 - 1912)  
Милан Протић (1912 - 1913)  
Јован З. Медурић, учитељ (1914)  
Лазар Андрин, земљорадник (1920 - 1921)  
Василије Јојкић, свештеник (1921 - 1930)  
Милан Вујин, економиста (1930 - ?)  
Јулка Медурић, учитељ (1937 - ?)  
Илија Драпшин - Браца, земљорадник (1946 - 1954)  
Душан Ракић, земљорадник (1954 - 1957)  
Светозар Зеремски, земљорадник (1957)  
Душан Ракић, земљорадник (1958)  
Спасоје Срдановић, секретар Општине (1959)  
Драгољуб Анђелковић, учитељ (1960)

(Почетком 1961. године Библиотека „Јован Поповић” у Турији ушла је у састав општинске Народне библиотеке у Србобрану и отада више нису бирани председници)

## СЕКРЕТАРИ

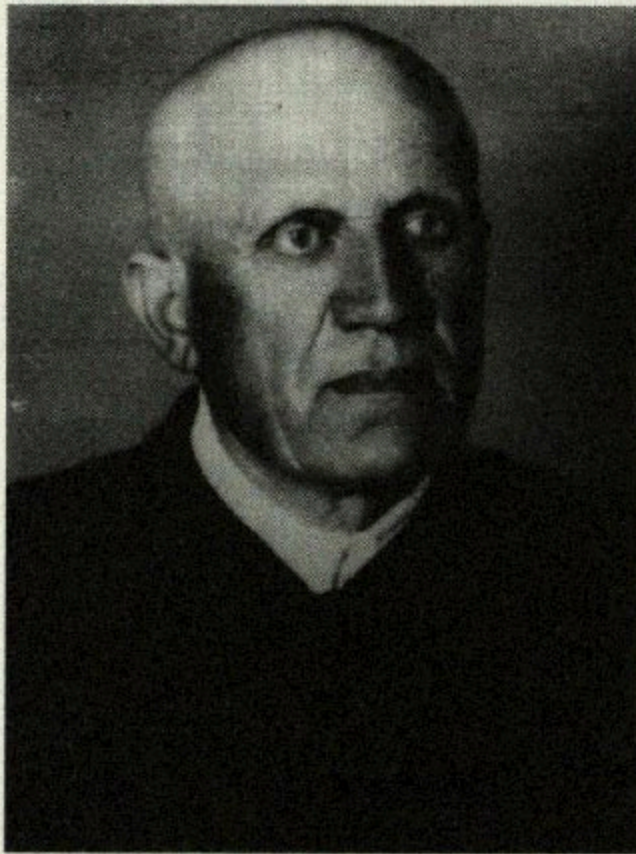
- Владимир Грчић, учитељ (1949 - 1951)  
Милунка Бикић, учитељ (1951 - 1952)  
Александра Парошки, учитељ (1952 - 1954)  
Иван Воргић, учитељ (1954 - 1957)  
Ракила Николић, наставник (1957)  
Лазар Поповић, учитељ (1957 - 1958)  
Милорад Стојановић, учитељ (1958 - 1959)



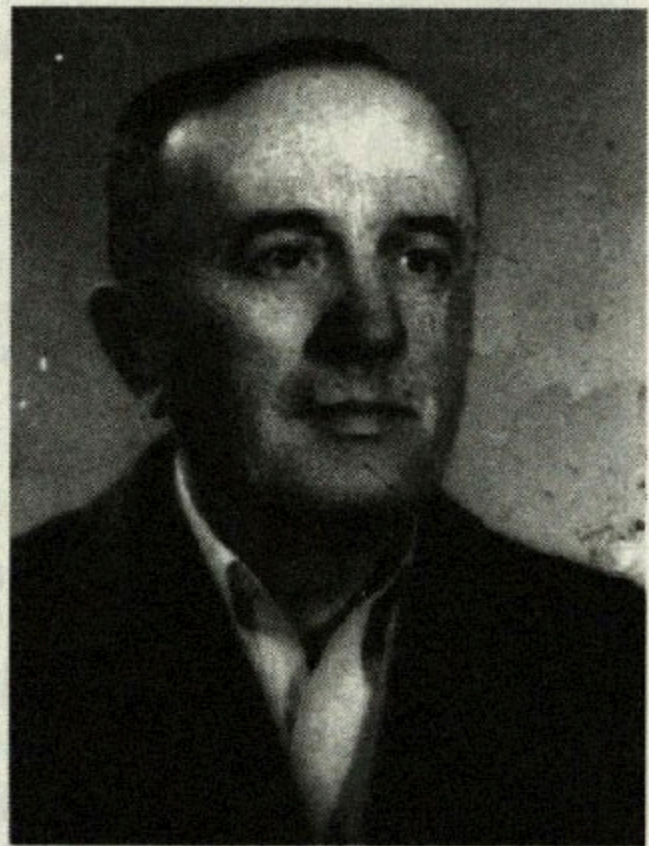
Милан Вујин, председник (1930- )



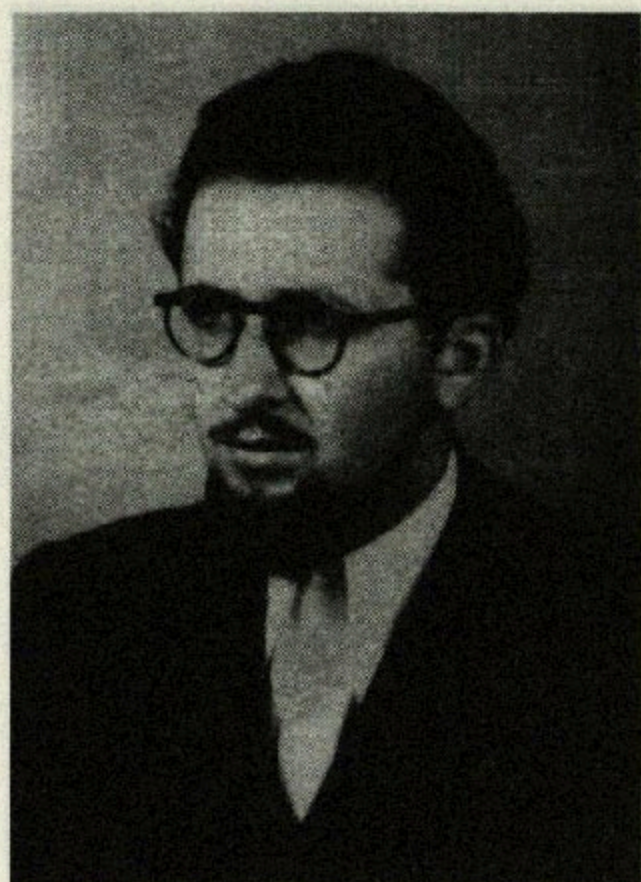
Јулка Медурић, председник (1937- )



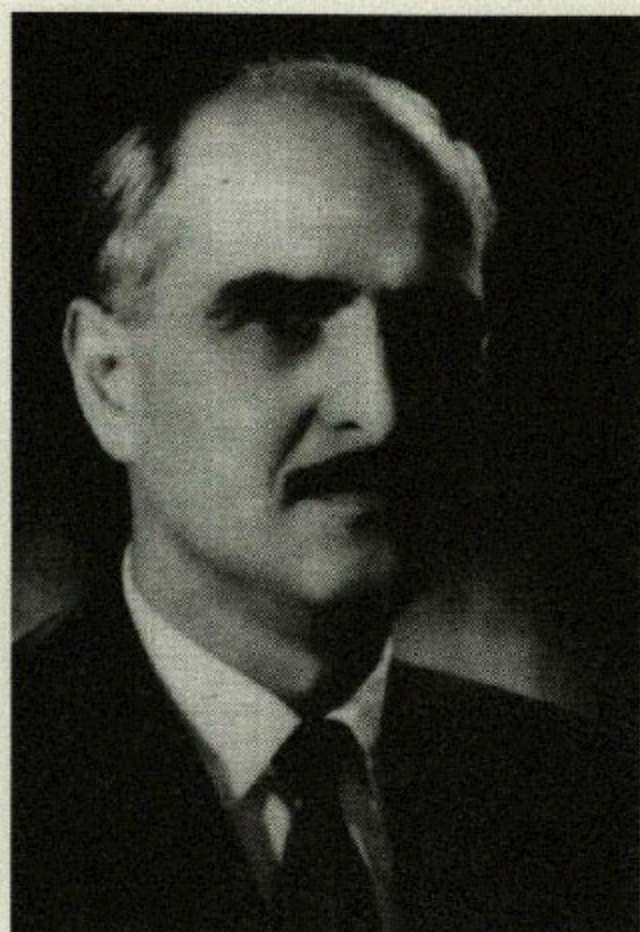
Илија Драпшин-Браца  
председник (1946-1954)



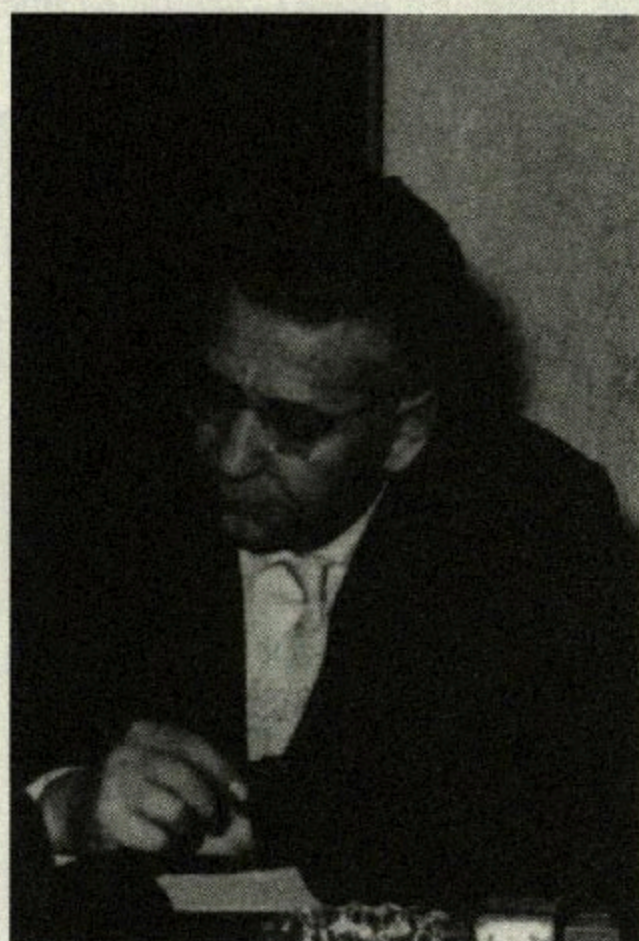
Душан Ракић „Лилин“  
председник (1954-1958)



Вујица Гађиновић



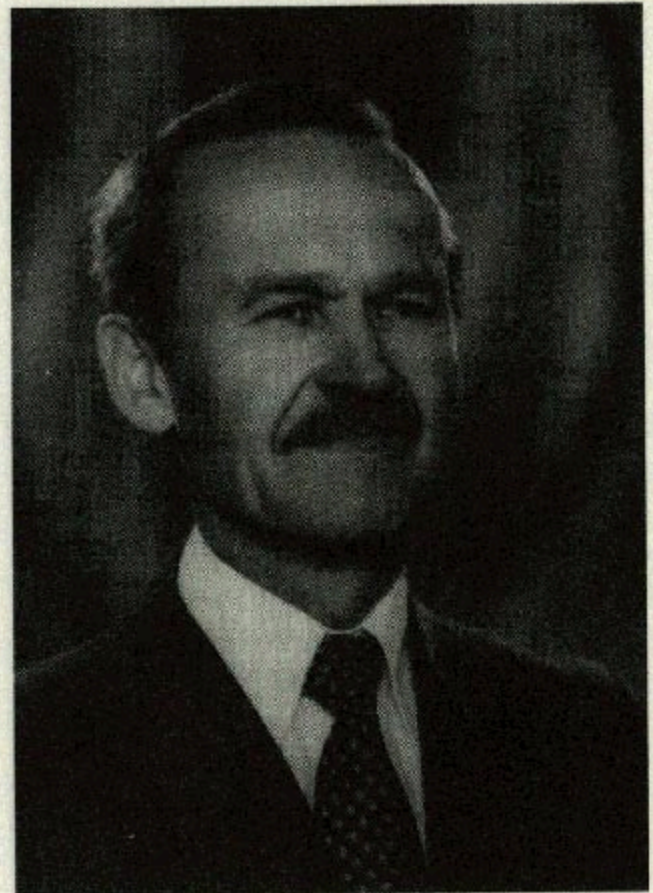
Павле Малетин



Ђурица Јојкић



Спасоје Срдановић  
председник (1959)



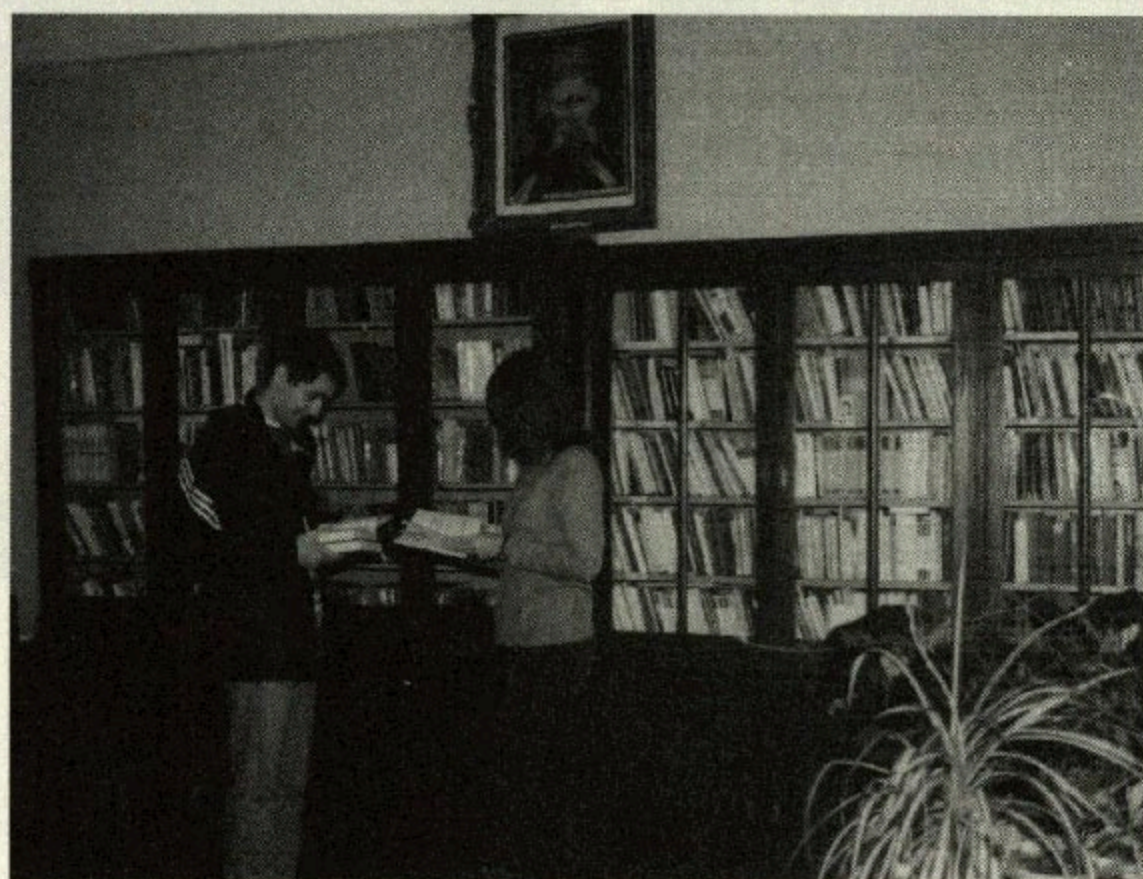
Драгољуб Анђелковић  
председник (1960)



Печат Српске читаонице у Турији  
(Није сачуван)



На дан отварања нове школе „Петар Драпшин” у Турији 1961.  
Илија Драпшин и Ђурица Јојкић. (Снимио: Д. Попноваков)



Део књижног фонда Библиотеке у Турији.  
(Снимио: Грегуш Залан, Фото клик, Србобран)

## БИБЛИОТЕЧКИ РАДНИЦИ

Паја Бошковић (1905 - ?)  
Милан Протић (1912 - ?)  
Жарко Николић, учитељ (1921 - ?)  
Никола Ђисалов, студент (1949 - ?)  
Спаса Пејић, учитељ  
Модица Белодедић, учитељ  
Божица Продановић, учитељ  
Фемка Марковић, учитељ  
Даница Милошчин, службеник  
Ракила Николић, наставник (1955 - 1956)  
Јован Сремчев, службеник (1957 - 1958)  
Будимка Кривокућа, учитељ (1958)  
Бранислав Перић, службеник (1958 - 1960)  
Станка Софранин, службеник (1960)  
Вукосава Драпшин, књижничар, (1961-1992)  
Радмила Максимовић, библиотекар (1992)  
Анка Зурковић, библиотекар (1994-1996)  
Станислава Молдованов, књиж. (1994-1995)  
Нада Павков, књижничар (1997)  
Душан Јевтић, књижничар (1997-1998)  
Јелена Мирић, књижничар (1998...)

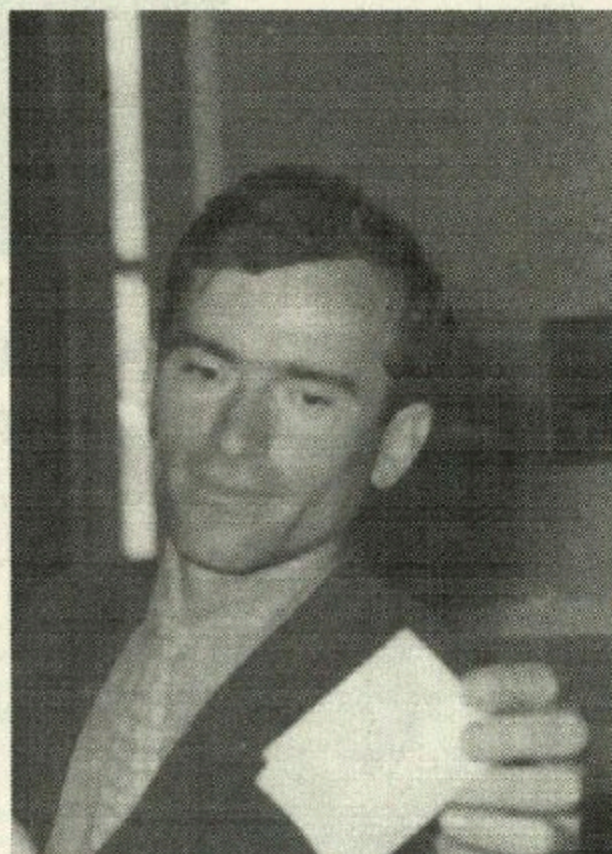
(У Библиотеци су, повремено, радили Ева Киш,  
библиотекар, Милана Гајинов, књижничар и Анка  
Новаков, манипулант. Директор Народне библиотеке у  
Србобрану је Милорад Савков, дипл. правник)



С лева: Милунка Бикић, Александра Парошки и Ракила Николић са ученицима .



Иван Воргић, секретар



Јован Сремчев, књижничар



Будимка Кривокућа, књижничар



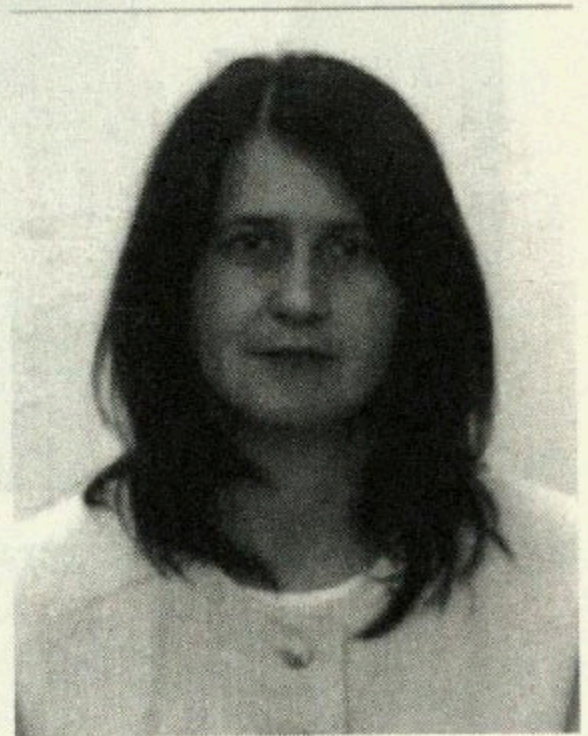
Вукосава Драшћин, књижничар



Анка Зурковић, библиотекар



Станислава Молдованов,  
књижничар



Јелена Мирић, књижничар

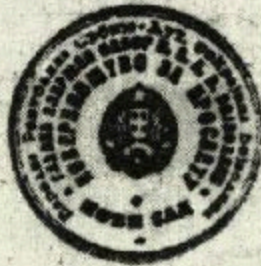
NARODNA REPUBLIKA SRBIJA  
AUTONOMNA POKRAJINA VOJVODINA  
GLAVNI IZVRŠNI ODBOR NS AP VOJVODINE  
Savet za prosvetu i kulturu  
Broj:1058  
20.111.1952 godine  
NOVI SAD

UPRAVI NARODNE ČITAONICE I BIBLIOTEKE

TURIJA

Povodom jubileja Vaše čitaonice i biblioteke, Savet za prosvetu, nauku i kulturu NR Srbije isporučuje Vam, putem ovog Saveta, čestitku i novčanu pomoć od 50.000.- (pedesethiljada) dinara. Cilj ove pomoći je - svestrano jačanje i svestrano razvijanje rada vaše čitaonice i biblioteke.

SP-SNI



Pomoćnik predsednika,

*Predrag Petrović*  
(Predrag Petrović)

## На први дан Духова откривен је споменик Краљу Ујединитељу у Турији

Турија, наше суседно место, на први дан Духова дочекало је велико славље. Освећен је споменик Краљу Ујединитељу. Овоме откривању споменика присуствовали су изасланик Њ. В. Краља, пеш. пуковник г. Пацек, командант старобеоградског војног округа и изасланик министра војске и морнарице коњички п. пуковник г. Влада Милчевић. На свечаној трибини примећени су изасланик бана г. Милан Јакшић, начелник Управног одељења бавске управе, изасланик Савеза Сокола, апелациони судија г. Мирко Мандић, шеф пореске управе г. Алекса Остроговић, пратиоци изасланика Њ. В. Краља капетан г. Јосип Хор-

ватовић и поручник г. Никола Крамер и многи други угледни гости из околине.

Свештеници г. г. Миленко Рунић и Славоко Нићин извршили су обред, затим је председник одбора за подизање споменика г. Милан Вујин замирио изасланика Њ. В. Краља да открије споменик.

По освећењу споменика узели су реч, парох г. Миленко Рунић, изасланик Њ. В. Краља пуковник г. Пацек. После њега је председник одбора за подизање споменика г. Вујин у једном говору захвално гостима на овој части коју су указали Турији. Говорио је о националном значају овога чисто српског места на северу наше

отацине.

По свечаном освећењу споменика, у општинској већници приређена је закуска и пријем, а у 13 часова приређен је у част делегата и гостију банкет. На банкету се чуло и неколико говора, од којих је нарочито био запажен говор г-ице Вукосаве Стајић, учитељице из Србобрана.

После подне одржана је јавна вежба на летњем соколском вежбалишту Краља Александра I, а увече је у Светосавском дому одржан концерат, на коме је учествовало и србобранско грађанско певачко друштво под вођством свога хоровође г. Тодора Каћанског.

NARODNA REPUBLIKA SRBIJA  
AUTONOMNA PORAJINA VOJVODINA  
GLAVNI IZVRŠNI ODBOR NS AP VOJVODINE  
Savet za prosvetu i kulturu  
Broj: 1058  
20.III.1952 godine  
NOVI SAD

Na osnovu čl. 31, 32 i 33 Zakona o budžetima, donosi

R E Š E N J E

da se Narodnoj čitaonici i biblioteci u Turiji, povodom njenog jubileja, dodeli novčana pomoć od 20.000.- (dvadesethiljada) dinara

Isplata ovog iznosa pada na teret budžeta ovog Saveta. Za ovu isplatu obezbeđen je kredit budžetom rashoda Saveta za mesec mart 1952 godine, treći deo, pozicije 2.

O b r a z l o ž e n j e :

Narodna čitaonica i biblioteka u Turiji, punih 80 godina, vrši časnu ulogu na širokom prosvetivanju naroda. Njena pro- titeljska misija postaje iz godine u godinu sve osetnija i šira, pred Drugi svetski rat postaje ne samo istinska žiža demokratske prosvete i kulture u mestu, već i stecište najprogresivnijih i na revolucionarnijih ljudi Turije. Svojim vekom, plodnim radom i zas- gama na prosvetivanju naroda, Narodna čitaonica i biblioteka u Tu- ulazi u red najstarijih i najzaslužnijih čitaonica i biblioteka V- vodine.

Novčana pomoć od 20.000.- dinara daje se ne samo u znak sećanja na svetle tradicije ove čitaonice i biblioteke, već se namenjuje i jačanju knjižnog fonda, njegovom stalnom prinavlja- nju i osvežavanju novom literaturom.

SF-SNI

O prednjem izvestiti:

1. Računovodstvo ovog Saveta,
2. Narodnu čitaonicu i biblioteku u Turiji

Predsednik Saveta,

*Zora Kržalić*  
(Zora Kržalić)



Почетком 1949. године, Библиотека у Турији покреће својеврсну трибину под називом НАРОДНИ УНИВЕРЗИТЕТ. Из села и других места ангажују се предавачи који у просторијама Библиотеке, а најчешће у сељачким радним задругама, држе предавања на разне теме: историја социјализма, пољопривреда, сточарство, задругарство, политика у свету, књижевност, музичко образовање...

**ПРЕДАВАЧИ СУ:**

Миленко Прерадовић, агроном из Бечеја

Новак Арсенин, наставник

Милош Јојкић, наставник

Никола Гајинов, студент

Никола Ђисалов, студент

Владимир Грчић, учитељ

Иван Воргић, учитељ

Милунка Бикић, учитељ

Александра Парошки, учитељ

Димитрије Бељански, наставник

Нада Срданов, учитељ

Исидор Хаднађев, професор музике из Новог Сада

Бора Мартиновић, инжењер

Милош Љубојев, наставник из Србобрана

Милош Ракоњац, професор

Јелена Бећаревић, професор из Новог Сада

Будимка Шандоров, учитељ

Живан Милисавац, књижевник из Новог Сада

Јелка Бељански, учитељ

Драгомир Драпшин, ветеринар

Слободан Милановић, агроном из Бечеја

Драгољуб Анђелковић, учитељ

Чедомир Потпарић, професор из Бечеја

Модица Белодедић, учитељ

Јелка Человић, учитељ

Драгољуб Нововић, учитељ

История нашей страны, богатая событиями, имеет  
своеобразие и неповторимость. История нашей страны  
полна героических страниц и великих подвигов. История  
нашей страны - это история борьбы за свободу и  
независимость. История нашей страны - это история  
борьбы за мир и дружбу между народами.

История нашей страны, богатая событиями, имеет  
своеобразие и неповторимость. История нашей страны  
полна героических страниц и великих подвигов. История  
нашей страны - это история борьбы за свободу и  
независимость. История нашей страны - это история  
борьбы за мир и дружбу между народами.

ДРАГОМИР ПОПНОВАКОВ

СРПСКА ЧИТАОНИЦА У ТУРИЈИ  
ОСНОВАНА 1870. ГОДИНЕ

*Издавачи*

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ  
Нови Сад  
БИБЛИОТЕКА „ЈОВАН ПОПОВИЋ”  
Турија

*Главни уредник*  
Миро ВУКСАНОВИЋ

*Рецензенти*  
Лазар Чурчић  
Радован Мићић

*Коректор*  
Аутор

*Слог*  
Ђорђе Попноваков

*Тираж*  
500

*Штампа*  
Футура публикације, Нови Сад

СР – Каталогизација у публикацији  
Библиотека Матице српске, Нови Сад

027.9(497.11 Турија)

ПОПНОВАКОВ, Драгомир  
Српска читаоница у Турији : основана 1870. године  
/ Драгомир Попноваков. – Нови Сад : Библиотека Матице  
српске ; Турија : Библиотека “Јован Поповић”, 2001  
(Нови Сад : Футура публикације). – 61 стр. : илустр. ; 20 цм

Тираж 500. – Библиографија: стр. 34-35  
а) Српска читаоница (Турија)

ДРАГОМИР ПОПОВИЌ  
ОПШТА ПИТАЊИЈА У ТИПИ  
ОСНОВАНА 1870. ГОДИНЕ

Издавач

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ  
Београд  
БИБЛИОТЕКА „КОРАТ ПОПОВИЌ“  
Типо

У јавно продају  
Београд БУКОВАНИЈА

Президијум  
Јавно предузеће  
Београд Матича

Коректор  
Атор

Цео  
Београд Јанкович

Тираж  
300

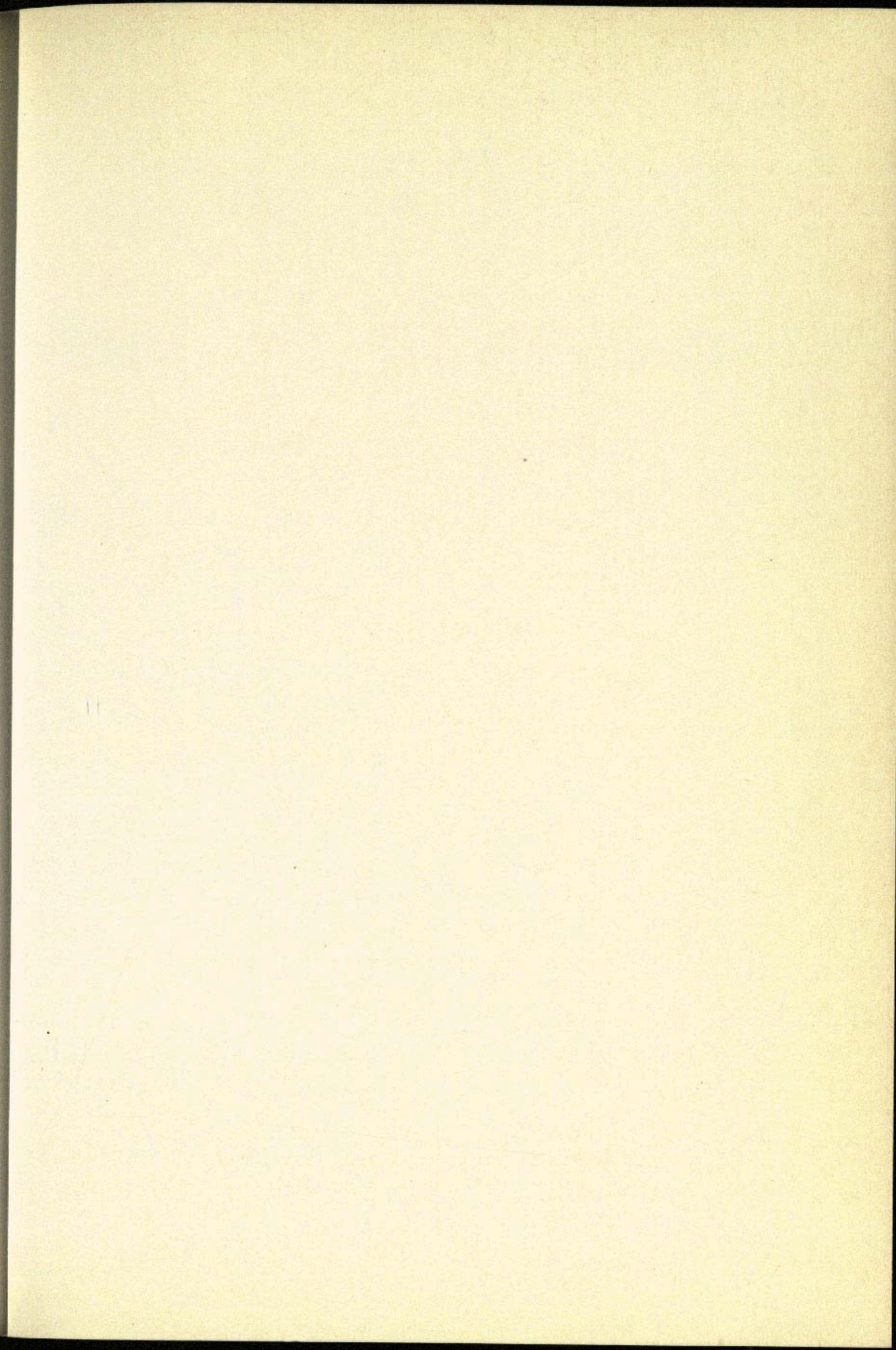
Издавач  
Општа издаваштво Београд

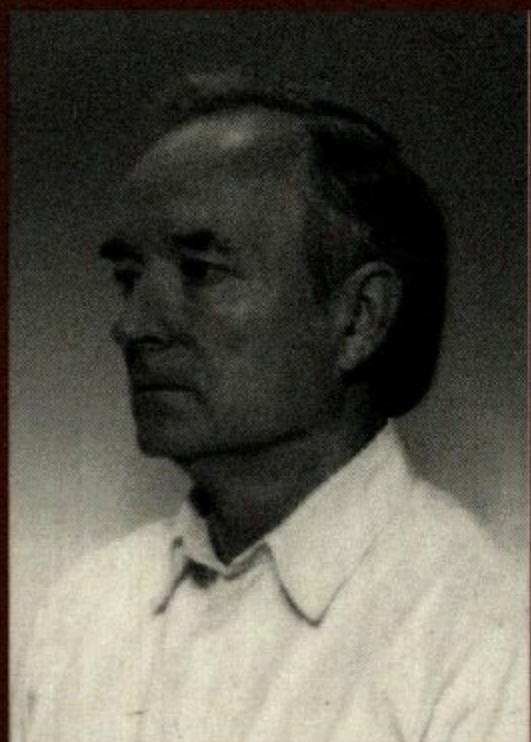
ОП - издаваштво у Београду  
Београдска Матича Београд, Београд

022.9497.11 (Типо)

ПОПОВИЌ Драгомир  
Општа издаваштво у Типо, основана 1870. године  
Београдско издаваштво - Београд, Београдска Матича  
Београд, Типо Београдско издаваштво, 2001  
Београд, Општа издаваштво - 61 стр. илустрација, 20 стр.

Тираж 300 - издаваштво, стр. 34-35  
1) Општа издаваштво (Типо)





Драгомир Попноваков рођен је 1938. године у бачком селу Турији.

Дипломирао је југословенску књижевност на Филозофском факултету у Новом Саду. Од 1980-1984. године био је секретар Друштва књижевника Војводине. Објавио је:

**САТ У СРЦУ**, песме, 1972.

**КАРПАТИ**, приче, 1978.

**МИЛИЈАРДА**, путопис из Кине, 1981.

**ЦРНИ КАВЕЗ**, радио-драма, 1984.

**ЗАПИСИ ПРИ СВЕТОСТИ**, кратке приче, 1984.

**СРПСКА РАПСОДИЈА**, роман, 1986, 1990.

**СА ОЦЕМ НА БИЦИКЛУ**, приче, 1991, 1997.

**ПИСМО И НОСТАЛГИЈА**, приче, 1996.

**НЕ РЕЦИ ДА СИ КЊИЖЕВНИК**, есеји и критике, 1996.

**СЛИКАРИ ДОЊЕ ЗЕМЉЕ**, роман, 2000.

Проза му је превођена на руски, белоруски, кинески, мађарски, словеначки и македонски.

